

Tárgy: A Burgenlandi Tartományi Kormány engedélyező határozata termikus hulladékhasznosító létesítmény építésére és üzemeltetésére vonatkozóan Heiligenkreuz im Lafnitztal kataszteri községben; fellebbezések

H a t á r o z a t

R e n d e l k e z ő r é s z

A Környezetvédelmi Szenátus MMag. Veronika W e b h o f e r - R i g g e r elnök, Dr. Thomas W e i h s előadó tag és Dr. Verena M a d n e r további tag közreműködésével eljárva, a Burgenlandi Tartományi Kormány 2009. II. 5-én hozott 5-N-B4035/288-2009 ügyszámú határozata elleni alábbi f e l l e b b e z é s e k vonatkozásában a következő határozatot hozta:

I.

A megtámadott határozat az alábbiak szerint módosításra kerül:

A. A megtámadott határozat 18. oldalán található cím helyesen „III. Kikötések és feltételek“.

B. A kikötések és feltételek (a rendelkező rész III. rész) a következőképpen kerülnek módosításra:

1. Az 5.2 és a 10.11 számú kikötések törlésre kerülnek.
2. Előírásra kerülnek az alábbiakban felsorolt további kikötések:

10.13 A heiligenkreuzi termikus hulladékhasznosító tárgyi iparivíz kútjaiban (1-3) oly módon kell vízszintbiztosítást kialakítani, hogy a kutak vízszintje a vízkivétel következtében ne süllyedhessen 217,2 m A.f. alá.

Ennek ellenőrzése érdekében a kutak vízszintjét önműködő feljegyzési móddal (pl. nyomásszondával) mérni kell. A mérési eredményeket legalább 5 évig meg kell őrizni, és a hatóságnak kérésre bemutatni.

15.3 A projektkérelmezők kötelesek az igénybe vett területet, beleértve az építési terület berendezéseit a velük közvetlenül határos vizektől, fáktól, bokroktól és az érzékeny zöldterülettől a mindenkori munkálatok megkezdése előtt, az

ökológiai építésfelügyelet iránymutatása alapján fizikailag lehatárolni (lepaláncolni).

15.4 Az építési munkálatok megkezdése előtt egy szakember ornitológiai előzetes bizonyításként méri fel a védett madárfajok költőhelyeit az árapasztó vápában, a létesítmény területének 500 méteres körzetében. A felmérést a hatóságnak be kell mutatni.

3. Az itt következő kikötések módosításra kerülnek, így szövegezésük a továbbiakban a következő:

1.20 A kártevők (pl. egér, patkány, csótány, rovarok) megjelenését szakszerű módon meg kell akadályozni. A létesítményen belüli kártevőirtás során konkrétan követendő eljárás mód vonatkozásában szakcéggel kártevőirtási tervet kell készíttetni, amelyet a létesítmény üzembe helyezése előtt be kell mutatni a hatóságnak. A kártevőirtásnak a kártevőirtási terv szerint kell történnie, és azt csali-/csapdafelállítási terv, valamint csali-/csapdaellenőrzési feljegyzések segítségével dokumentálni kell.

A dokumentációt a cégnél kell őrizni, hogy a hatóság abba igény esetén betekinthessen.

11.1 A létesítmény északi és nyugati szélén az itt következő 21. ábrában előírtak szerint töltéseket kell készíteni, miközben töltésanyagként az alábbiakban vázolt keretfeltételek alapján a létesítmény építéskor keletkező fölös anyagot, illetve a lehordott humuszt kell felhasználni.

A töltések építése előtt az alábbiakat kell bizonyítani, és a hatóságnak a töltésépítés előtt bemutatni:

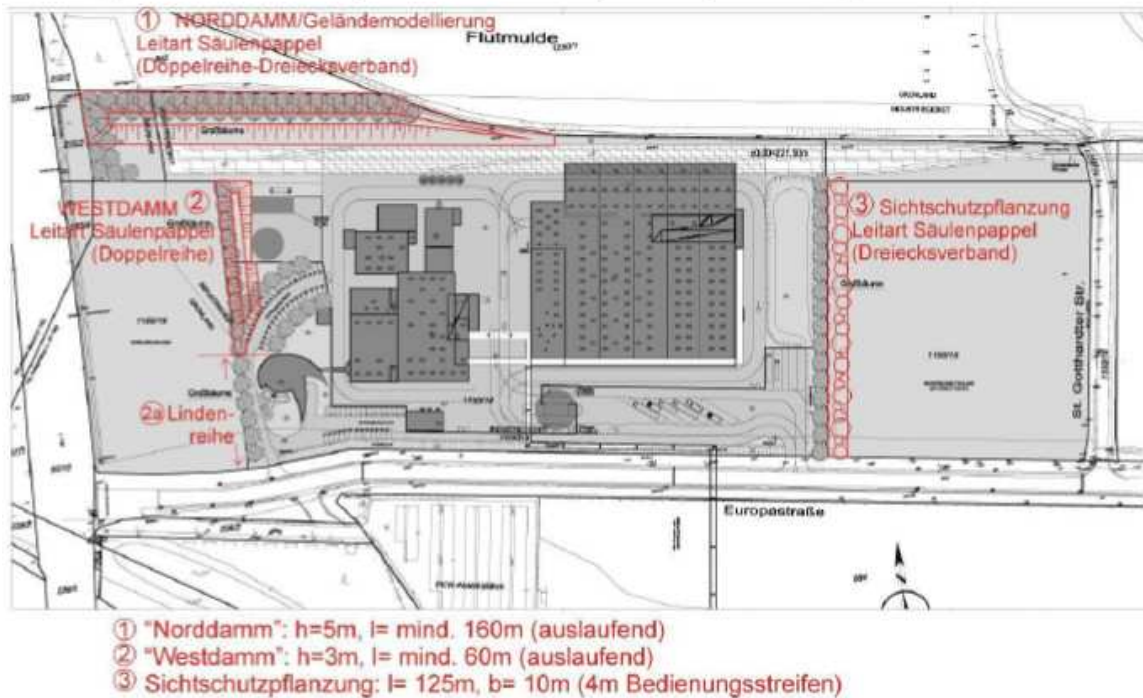
a. A használatra előírányzott töltőanyagok töltéshez való alkalmasságának igazolása, különösen a töltésépítmény stabilitása tekintetében (rézsűszög, a telepítendő növényzet és az arra ható szélnyomás figyelembe vétele, öntözés és víztelenítés megoldása);

Adott esetben megfelelő rézsűstabilizáló, illetve mérnökbiológiai módszereket kell alkalmazni a létesítendő töltésépítmények stabilitásának biztosítása érdekében.

b. Annak igazolása, hogy a töltés létesítése a Heiligenkreuzi Ipari Parknak a tervezett létesítmény telephelye közelében fekvő víztelenítő berendezéseit (mélységi vízelvezetés) nem befolyásolja;

c. A töltésépítmény hosszú távú és folyamatos gondozásának igazolása

Abbildung 21: Dammschüttungen und Sichtschutzpflanzungen im Anlagenbereich

11.6 A telepítendő növényzet túlságosan monoton megjelenésének elkerülése érdekében különféle méretű növényeket kell felhasználni: két vagy hároméves, egyszer vagy kétszer iskolázott cserjéket, 40/60, 60/80 és 80/100 méretben, és konténeres vékony suhángokat 125/150 méretben.

A látvány minél gyorsabb elfedése érdekében földlabdás, háromszor iskolázott, magastörzsű, minimum 18/20 törzskerületű fákat két sorban, háromszög kötésben kell kiültetni.

Megfelelő megmaradást és növekedést biztosító gondozást kell biztosítani legalább 3 évig az ÖNORM L 2241 szerint.

A növényzet telepítésénél az alábbi fajok használhatók:

11.7 A töltéskoronát az északi töltésen gyorsnövésű nyárral (*Populus alba*, *Populus nigra*), két sorban, háromszög kötésben, valamint az északi töltésrészűt nagy koronájú fákkal (pl. kislevelű hárssal) és elé ültetett cserjesorral kell betelepíteni.

11.8 A nyugati töltést szintén honos nyárfajokkal (*Populus alba*, *Populus nigra*, háromszög kötésben), nagykoronájú fák és cserjeszint kombinációjával kell betelepíteni.

11.13 A létesítmény telephelyét közvetlenül érintő gyalog- és kerékpárutakra (R1 jubileumi kerékpárút stb.) vonatkozóan már az építkezés megkezdése előtt (megfelelően jelölésekkel ellátott) alkalmas elkerülő útvonalakat kell hosszú távra létesíteni.

11.14 Az ökológiai építésfelügyelet köteles a 11.1 és a 11.12 pontban előírt intézkedések végrehajtását felügyelni. Ez vonatkozik különösen azon töltések kialakítására, amelyeknél a szabálytalan, tagolt kivitel (terepmodellezés) kívánatos; az alkalmas, az ÖNORM-nak megfelelő humuszos felső talajréteg alkalmazására,

valamint a töltésen való növénytelepítésnél a beültetés jellegére és a növényfajta kiválasztására, beleértve a megmaradást és fejlődést segítő gondozást.

A felhasznált növények nagyság, iskolázottság, fajta, származás stb. szempontjából történő meghatározását, valamint a szükséges gondozást az ökológiai, valamint a tájésztétikai szempontok figyelembe vételével kell végezni.

15.2 Az engedélyes legkésőbb 3 hónappal az építési munkálatok megkezdése előtt köteles megbízni az ökológiai építésfelügyelet ellátásával egy olyan szakértőt (akinek szakterülete a tájtervezés és tájrendezés vagy a biológia), aki a területet ismeri és madártani szaktudással is rendelkezik. Erről a hatóságot írásban tájékoztatni kell.

Az ökológiai építésfelügyeletet az alábbi feladatokkal kell megbízni:

- az engedélyezett/megállapított terv határozat- és projektkonform megvalósításának rendszeres felügyelete. Az ökológiai építésfelügyelet haladéktalanul köteles a hatóságnak jelenteni az engedélyezett projekttől való eltéréseket, illetve az engedélyező határozatban foglalt kikötések és feltételek be nem tartását;

- a látványt takaró növényzet, valamint egyéb, a projekt szerint előírányzott vagy előírt növénytelepítési intézkedésekhez szükséges növényfajok környezetvédelmi szempontok szerinti kiválasztásában való részvétel, azok jóváhagyása (őshonos növényfajok alkalmazása), és a növények szakszerű ültetésének és gondozásának felügyelete;

- részletes előírások kidolgozása a tervezett tározómedence kétéltűbarát kialakításához, miközben biztosítani kell, hogy a megfelelő kialakítás révén a tározó hidraulikus és tűzvédelmi funkciója ne korlátozódjon;

- közreműködés a projektben előírányozott növénytelepítési intézkedések megvalósításában a kényes (ritka, veszélyeztetett, védett) költőmadárfajok és a rendszeresen átvonuló madárfajok élőhelyigényére figyelemmel.

20.4 a. A hulladék égetésre való beszállítását és az égési maradványanyagok elszállítását legalább 50%-ban (a szállított anyagok tömegére vonatkoztatva) vasúton kell bonyolítani, mely arányszám éves átlagban értendő.

b. Az a. pont szerinti olyan hulladékszállítás, amikor a vasúti szállításra a kérelmező felelősségi körén kívül eső ok miatt nem kerülhet sor (beleértve a vasútvonal teljes felhagyását), az arányszámba nem számítandók be. Az egy napnál rövidebb folyamatos üzemzavar nem számít a szállítási lehetőség kiesésének.

20.5 Az alábbi, a teherforgalomra vonatkozó adatokat naponta meg kell állapítani és rögzíteni kell:

a. a létesítmény területére behajtó, hulladékot szállító teherautók száma, és az azokkal beszállított hulladék mennyisége (tömege);

b. a vasúton beszállított hulladék mennyisége (tömege);

c. a salak és a pernye szállítására használt teherautók száma és a szállított salak és pernye mennyisége (tömege);

d. a vasúton szállított salak és pernye mennyisége (tömege);

e. egyéb hulladék, üzemeltetéshez szükséges anyag és segédanyag szállításhoz használt teherautók száma;

f. azon napok száma, amelyeken a projektkérelmezőkön kívül eső okokból nem volt lehetséges a vasúti szállítás, valamint az e napokon a létesítménybe és onnan elszállított hulladékanyagok, illetve égési maradványanyagok tömege.

A rögzített adatokat minden évre vonatkozóan ki kell értékelni, amely értékelésben az a-f kategóriák szerint elkülönítve meg kell adni a hulladék, salak és hamu, egyéb

hulladék (nagyobb darabok, vasmaradványok), üzemeltetéshez szükséges anyag és segédanyag szállításához használt teherautók éves, napi átlagos és napi maximális számát, illetve az éves, napi átlagos és napi maximálási szállított mennyiséget (tömeget). Ezt az értékelést a hulladéktechnológiai és hulladékgazdálkodási szakértő 18. számú kikötése szerinti éves beszámolók keretében el kell juttatni a hatóságnak. Az adatok számítógépes rögzítése és feldolgozása engedélyezett.

E. A IV. 2. rendelkező rész „Döntés a kifogások tárgyában” 2. pont helyes szövegezése a következő:

Budapest Főváros Önkormányzata, a Vas Megyei Önkormányzat és Szentgotthárd Város Önkormányzata azon kifogásai, melyek nem a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § szerinti alanyi közjogok érvényesítésére vonatkoznak, az érvényesítésükre való jogosultság hiányában elutasításra kerülnek.

F. A fellebbezéseket egyebekben, a vagylagos kereseti kérelmekkel együtt elutasítjuk.

III.

A költségekre vonatkozó döntésre külön határozat keretében kerül sor.

2. A fellebbezési eljárás menete

B. Jogi megítélés

1. A fellebbezési jogról

1.1. A fellebbezési határidők betartása, a fellebbezések hiánytalansága

Valamennyi, a megtámadott határozat elleni fellebbezés a hirdetmény útján történő kézbesítéstől számítandó négyhetes fellebbezési határidőn belül, s így határidőben került benyújtásra. A benyújtott fellebbezések egyben hiánytalanok is, kivéve Nagy Bálint (BNr 13.339), Józsi Sándor (BNr 13.253) és Miesinai Arpádné (BNr 13.206) beadványai, melyek teljes egészében magyar nyelven íródtak. A fent nevezett három magyar fellebbező nem tett eleget a Környezetvédelmi Szenátus jogkövetkezményekre történő figyelmeztetés mellett, megfelelő határidő tűzésével megküldött felszólításának kérelmeik német nyelvre történő lefordítással való javítására.

A Szövetségi Alkotmány (B-VG) 8. § 1. bekezdés kimondja, hogy a nyelvi kisebbségeknek szövetségi törvények által biztosított jogoktól függetlenül a köztársaság hivatalos nyelve a német.

Ebből következik, hogy alapvetően mind az írásbeli, mind pedig a szóbeli kérelmeket német nyelven kell megfogalmazni; akárcsak a jogosultság nélkül benyújtott beadványoknál, az idegen nyelven benyújtottaknál is a Közigazgatási törvény (AVG) 13. § 3. bekezdés szerint lehet eljárni (l. *Walter/Thienel*, *Verwaltungsverfahrensgesetze I*² (1998), E99 az AVG 13. §-ra és az ott hivatkozott bírói gyakorlatra vonatkozólag).

A Közigazgatási törvény (AVG) 13. § 3. bekezdés kimondja, hogy a hiányos írásbeli kérelmek esetén a beavatkozót megfelelő határidő tűzésével fel lehet szólítani a hiánypótlásra, mégpedig azzal a jogkövetkezménnyel, hogy a kérelem e határidő eredménytelen letelte után elutasításra kerül.

A nem német nyelven írt fellebbezésekre vonatkozólag ez annyit jelent, hogy azokat el kell utasítani, ha kijavításukra határidőben nem kerül sor. (Közigazgatási Bíróság (VwGH) 2007.04.27., 2007/18/0095).

A vázolt jogi helyzetet alkalmazva (miközben kisebbségi jogok miatti kivétel nem áll fenn) a fent nevezett fellebbezéseket el kellett utasítani.

1.2. Alapos fellebbezési kérelem

1.3. Az ügyfélstátusz és a fellebbezési jog terjedelme

1.3.2. Szomszédok

A tárgyi ügyben számos ausztriai vagy magyarországi lakhelyű, illetve székhelyű személy érvényesítette a fellebbezés keretében azt a kifogását, hogy a projekt megvalósítása véleményük szerint veszélyezteteti egészségüket, illetve minimum zavarja őket, valamint tartanak a tulajdonukra gyakorolt hatásoktól (vagy legalábbis lehetett ezekre következtetni a kérelmükből).

A Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 1. bekezdés 1. pont szerinti szomszédi minőség és így a fellebbező ügyfélstátusza vonatkozásában a projekthez való térbeli közelség döntő szerepet játszik, vagyis az ügyfélstátusz feltételezi, hogy az illető nem csak átmenetileg tartózkodik, illetve rendelkezik dologi jogokkal a potenciális immissziós területen. E szemszögből nézve nem ügyfél az a (dologi joggal nem rendelkező) személy, aki egy olyan területen tartózkodik, ahol a kihatások eleve, vagy térbeli okokból kizárhatóak (l. Közigazgatási Bíróság (VwGH) 2004.09.23. 2004/07/0055).

A jelen esetben az ügyfélstátusz megfelelő kifogások (lásd később) határidőben történő benyújtásának elmulasztása miatti esetleges elvesztésétől függetlenül abból kell kiindulni, hogy a számításba jövő fellebbezők vonatkozásában a potenciális hatások nem zárhatók ki eleve teljesen. Ezért számukra biztosítani kell az ügyfélstátuszt. Amennyiben tulajdon vagy egyéb dologi jogok veszélyeztetéséről van szó, az ügyfélstátusz elnyerése annak konkrét kifejtését igényli, hogy a tulajdon (ill. a dologi jog) lényege veszélyeztetett, miközben e körbe tartozik az értékesíthetőség lehetőségének elvesztése is (*Ennöckl/N. Raschauer*, *Kommentar zum UVP-G*, 2. kiadás (2006) 19. § 4.).

Amint azt az Iparúzésről szóló törvény (Gewerbeordnung 1994) - amely az UVP-G 2000 rendelkezéseinek alapját képezi - 75. § 1. bekezdése kifejezetten kimondja, pusztán a tulajdon forgalmi értéke csökkenésének lehetősége nem meríti ki a tulajdonnak az Iparúzésről szóló törvény (1994) 74. § 2. bekezdés 1. pontja szerinti veszélyeztetését (ugyanazt mondja ki a Hulladékkezelési törvény (AWG 2002) 43. § 1. bekezdés 4. pontja). A gazdasági érdek pusztán veszélyeztetése sem alapít (ebből a szempontból) ügyfélstátuszt a fellebbező részére a környezeti hatásvizsgálati eljárásban (I. Környezetvédelmi Szenátus (US) 4B/2005/1-49, 2005.09.08.). Amennyiben a fellebbezők ingatlanuk elértéktelenedésére (csökkenő árak, mivel nem túl vonzó a szemétegető melletti fekvés) vagy üzleti érdekeik sérülésére (pl. a turizmus visszaesése, szállodák nem kellő kihasználtsága) hivatkoztak, ezen az alapon nem érvényesítettek a környezeti hatásvizsgálati eljárás keretében védett jogokat. Szintén nem alkalmas a tulajdonjog sérülésének igazolására az az érvelés, miszerint a létesítménynek a látótérben történő megvalósítása jelentősen befolyásolja az érintett ingatlanról nyíló kilátást, a tulajdonjognak ugyanis nem része a zavartalan kilátáshoz való jog.

Azon személyek érvelése, akik ügyfélstátusza szomszédi minőségüktől függ, részben túlmegy a környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 1. bekezdés 1. pontjában (ill. az alkalmazandó anyagi jogi törvények alapján) az uralkodó vélemény szerint védett alanyi közjogok érvényesítésén (erre vonatkozóan és egyben ennek kritikájaként ld.: *Madner*, UVP in: *Holoubek/Potacs*, Handbuch des öffentlichen Wirtschaftsrechts, 2. kiadás (2007), 458 oldaltól). Tekintettel arra a körülményre, hogy a Környezetvédelmi Szenátus erre jogosult felek (civil kezdeményezések, környezetvédelmi szervezetek stb.) hasonló jellegű kérelmeit tartalmi szempontból megvizsgálta, így a jelen esetben el lehetett tekinteni a szomszédok környezeti hatásvizsgálati eljárásban való jogállásának határaitra vonatkozó döntéstől, annál is inkább, mert valamennyi, a projekt ellen felhozott érv átfogó felülvizsgálata azt mutatja, hogy ezek végső soron nem megalapozottak.

Ami a projekt magyarországi szomszédait illeti, úgy az ő jogállásuk az ausztriai szomszédokétól nem különbözik, hiszen Magyarország szerződő fél az Európai Gazdasági Térségről szóló egyezmény keretében (I. a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. §, 1. bekezdés 1. pont utolsó mondatát).

1.3.4. A környezetvédelmi ombudsman és az önkormányzatok

A környezetvédelmi ombudsman, az az önkormányzat, amelyhez a telephely tartozik, és az ezzel közvetlenül határos osztrák települések, amelyeket a tervezett projekt lényeges környezeti kihatásai érinthetnek, a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 3. bekezdése terjedelmében ügyfélstátusszal rendelkeznek. Míg a környezetvédelmi ombudsman által képviselendő közérdekek a környezetvédelmi előírásokra korlátozódnak (erre vonatkozólag ld. *Raschhofer*, Die Rechtsstellung des Umweltanwaltes am Beispiel des UVP-G 2000, RdU 2004, 92), a települések ügyfélstátusza a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 1. és 2. bekezdésében foglalt védett alanyi közjogok érvényesítésén is alapulhat (pl. mint betegellátó intézmények, idősek otthona tulajdonosaiként, iskolafenntartók, ingatlantulajdonosok, vízügyi jogok jogosultja és hasonlók).

Miközben az úgynevezett „privilegizált ügyfélstátusz“ a törvény szoros értelmezése alapján csak osztrák településeket illet meg, a külföldi településeket vagy egyéb önkormányzati testületeket nem jogosítja fel a nevezett környezetvédelmi előírások érvényesítésének joga. Ennyiben a mindenkori állam mediatizálja őket (I. Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 10. §). Amennyiben azonban teljesítik az ügyfélstátuszra vonatkozó, a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 1 bekezdés 1 pontja szerinti követelményeket, úgy érvényesíthetik az ott felsorolt alanyi közjogokat, pl. mint érintett ingatlantulajdonos, iskolafenntartó, vagy egyéb, olyan létesítmény tulajdonosa, amelyben rendszeresen tartózkodnak átmenetileg személyek. Ez vonatkozik Szentgotthárd Város Önkormányzatára és a Vas Megyei Önkormányzatra, melyekre később még visszatérünk.

1.3.5. Civil kezdeményezések

A jelen ügyben fellebbezőként lépett fel a BIGAS civil kezdeményezés, amelynek ügyfélstátuszát a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) fentebb már említett 19. § 4. bekezdése alapján kell vizsgálni. Miközben már az első fokú hatóság is megállapította, hogy a BIGAS civil kezdeményezés kifogásait időben, a hirdetményi kézbesítéstől számított határidő alatt benyújtotta, a fellebbezési eljárásban arra irányuló kiegészítő vizsgálatok folytak, hogy rendelkezésre áll-e az elegendő számú támogató nyilatkozat (legalább 200) olyan személyek részéről, akik erre a törvény alapján jogosultak.

Az érintett településeknek a fellebbezési hatóságnak rendelkezésre álló jelentéseiből az adódik, hogy a szükséges számot messze túllépték. A nevezett civil kezdeményezés így jogszerűen jött létre, és jogosult a fellebbezés mint jogorvoslati eszköz igénybevételére.

Mivel az eljárásban fellépett a magyar PRONAS szervezet is, mégpedig civil kezdeményezésként, ellenőrizni kellett, hogy a külföldi civil kezdeményezéseknek a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 1 bekezdés 6. pont értelmében, ezen törvény 4. bekezdésével összefüggésben rendelkeznek-e ügyfélstátusszal. Erre a válasz az, hogy nem, hiszen már a 4. bekezdés is kimondja, hogy a támogatóknak a létesítmény telephelyül szolgáló településen vagy valamelyik azzal közvetlenül határos településen a helyi önkormányzati választáson választójoggal kell rendelkezniük, ami csak az osztrák Önkormányzati törvényre vonatkozhat, és ebből következően a törvény csak a belföldi civil kezdeményezéseket (vagyis legalább 200, a létesítmény telephelyül szolgáló településen vagy azzal közvetlenül határos osztrák településen a helyi önkormányzati választáson választójoggal rendelkező személy összefogása) privilegizálja. Ugyanez a szomszédok és környezetvédelmi szervezetek ügyfélstátuszára vonatkozó szabályozásokból levezetett viszontkövetkeztetésből is adódik, amely tekintetében személyekre és szervezetekre speciális rendelkezés született.

A jelen esetben azonban ennek nincs döntő jelentősége, mivel a polgári kezdeményezésnek nevezett szervezet környezetvédelmi szervezetként élhet a privilegizált ügyfélstátusz adta lehetőségekkel.

1.3.6. Környezetvédelmi szervezetek

Az eljárásban különféle környezetvédelmi szervezetek is részt vettek. Az Ausztriában a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 7. bekezdés értelmében elismert Greenpeace CEE szervezet mellett több magyar szervezet is fellépett, és igényelte az ügyfélstátuszt.

A Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 11. bekezdés szerint egy másik ország környezetvédelmi szervezete a 10. bekezdés szerinti jogokkal akkor élhet, ha megtörtént a másik állam Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 10. § 1. bekezdés 1. pont szerinti értesítése, a hatások a másik ország környezetének arra a területére hatnak ki, amelyek védelme érdekében az adott környezetvédelmi szervezet a másik országban a környezetvédelmi hatásvizsgálati eljárásban részt vehetne, amennyiben a projektet ebben a másik országban valósítanák meg.

Mivel Magyarország értesítése a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 10. § 1. bekezdés 1. pontja értelmében történt, és a magyar Környezetvédelmi Minisztérium a többi feltétel fennállását 2009. VIII. 14-i levelében az abban nevesített szervezetek vonatkozásában – az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság kivételével – igazolta, ezért a Környezetvédelmi Szenátus abból indul ki, hogy a nevezett magyar szervezetek az utóbbi kivételével igényt tarthatnak a környezetvédelmi szervezet jogállására és ezáltal az ügyfélstátuszra az eljárásban.

Ami az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságot illeti, az idézett iratból következik, hogy esetében nyilvánvalóan az állam tulajdonát képező nemzeti parki vagyont kezelőjéről van szó; ez a szervezet tehát ügyfélként a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 1. bekezdés 1. pont (dologi jogosult szomszéd) alapján szerez jogosultságot.

1.4. Jogvesztő határidő

1.5. Szentgotthárd Város Önkormányzata és a Vas Megyei Önkormányzat fellebbezése

E két fellebbező előadja, hogy kifogásaikat jogellenesen utasították vissza, miközben pedig alanyi közjogot érvényesítettek a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 1. bekezdés 1. pontja szerint.

A megtámadott határozat a rendelkező rész IV. részének 2. pontjában ténylegesen a következő kijelentést tartalmazza:

„Budapest Főváros Önkormányzata, a Vas Megyei Önkormányzat, valamint Szentgotthárd Város Önkormányzata fellebbezéseit elutasítjuk, mert azok benyújtása jogosultság hiányában történt.“

A rendelkező rész IV. része 3. pontjában a rendelkező rész III. részében található mellékrendelésekkel rendezett kifogásokon túlmenő kérelmek megalapozottság hiányában kerültek elutasításra.

A Burgenlandi Tartományi Kormány a fellebbezések benyújtása alkalmával utalt rá, hogy a nevezett fellebbező kifogásainak a rendelkező rész IV.2 pontjában való elutasítása arra a kérelemre korlátozódik, amely az önkormányzati testületi jogállás alapján lett nevesítve. Amennyiben ezek a jogi személyek szomszédi minőségükben emeltek volna kifogást, úgy ennek elintézése nem a rendelkező rész IV.2 pontjában történt volna, hanem érdemi döntésre került volna sor a rendelkező rész IV.3. pontja szerint.

Eme, a projektkérelmezők által is képviselt álláspont ellen lép fel Szentgotthárd Város Önkormányzata és a Vas Megyei Önkormányzat 2010. II. 9-i levelében, ahol kifejtik, hogy a határozatoknak csak a rendelkező része bír normatív hatállyal, a rendelkező rész rájuk vonatkozó része egyértelmű, és annak a fenti irányba történő értelmezése a szövegezés lehetséges értelmezésén túlmegy, és így nem jogszerű.

A kifogásoknak az első fokú hatóság részéről történt kezelésének kérdése – amint azt a fellebbezők helytállóan megjegyezték – a fellebbezési eljárás tekintetében annyiban döntő jelentőségű, hogy ezáltal meghatározásra kerül annak tárgya. Amennyiben ugyanis az első fokú hatóság kifogásokat ügyfélstátusz hiányában utasított vissza, és a kért engedélyt a kifogások érdemi elbírálása nélkül adta ki, úgy a fellebbezési eljárásban csak azzal a kérdéssel kell foglalkozni, hogy az első fokú hatóság jogellenesen tagadta-e meg a fellebbezőtől az ügyfélstátuszt. A kifogások érdemével kapcsolatos állásfoglalás ebben az esetben nem tartozik a fellebbezési hatóság hatáskörébe (VwSlg 10305A/1980).

Bár a hatóság a jelen esetben kifejezetten kimondta a kifogások elutasítását (rendelkező rész IV.2. pontja), másrészt azonban érdemben foglalkozott a két itt nevezett fellebbező tárggyal kapcsolatos kifogásaival. Így az indoklásban számos helyen foglalkozik kifogásaik tartalmával.

A helyzet valójában az, hogy az érintett fellebbezők a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UPV-G 2000) 19. § 1. bekezdés 1. pontja szerint ügyfélként számításba jönnek, mint ingatlantulajdonos, iskolák tulajdonosa stb., az osztrák településekkel ellentétben azonban nem illeti meg őket a privilegizált ügyfélstátusz, amely általánosságban, a konkrét alanyi közjogokra való hivatkozás nélkül tenné lehetővé számukra a környezetvédelmi előírások érvényesítését. Ez Szentgotthárd Város Önkormányzata vonatkozásában egyértelműen következik a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 3. bekezdés szóhasználatából, amely közvetlenül határos osztrák településekről beszél. Ennyiben a kifogások első fokú hatóság általi elutasítása mindenképpen jogszerű volt. A Vas Megyei Önkormányzat semmiképpen nem osztrák önkormányzat. A Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G) az ilyen jellegű intézmények részére egyébként sem irányoz elő törvényen alapuló ügyfélstátuszt.

A határozatok értelmezése vonatkozásában az az elv érvényesül, hogy az értelmezés határa a rendelkező rész szavai jelentésének legtágabb értelmébe, miközben az indoklást csak kétség esetén szabad az értelmezésnél figyelembe venni (erre vonatkozólag l. *Hengstschläger/Leeb*, AVG 59. § vonatkozásában idézett joggyakorlatot). Ezen értelmezés során azonban a teljes rendelkező részt, és nem csak – amint ezt a fellebbezők tették – első látásra megfelelőnek tűnő kiválasztott részeit kell figyelembe venni. Ez annyit jelent, hogy nem csak a kifogások

elutasításával foglalkozó IV.2 pontot, hanem az elutasító IV.3. pontot is tekintetbe kell venni, és ez is beletartozik a „szavak jelentésének legtágabb értelmébe”.

Ezen túlmenően a Közigazgatási Bíróság állandó joggyakorlata (I. Közigazgatási Bíróság (VwGH) 2006.09.19., 2006/05/0038) értelmében a közigazgatási hatóság általi ügyintézés mint érdemi döntés jellegét a határozat teljes tartalmából kell levezetni.

Amint azt a Közigazgatási Bíróság számos döntésében kifejezésre juttatta (d. Közigazgatási Bíróság (VwGH) 2006.03.23., 2005/07/0007, valamint *Walter/Thienel*, *Verwaltungsverfahrensgesetze I²* (1998), 1305 által vázolt joggyakorlatot) az elutasítás ilyen esetben nem elutasításnak, hanem pusztán helytelen kifejezésnek tekintendő, és abban az esetben értékelendő elutasításnak, amennyiben a hatóság érdemben foglalkozott az ügyfél kérelmével. Ilyen esetekben ugyanis annak ellenére, hogy látszólag más tartalmú rendelkezés született, a fél érdemi döntéshez való joga nem sérült.

Ezen elvek szellemében és a megtámadott határozat rendelkező részének az indoklásával összefüggésben való szemlélése, különösen a magyar szomszédok ügyfélstátuszára vonatkozó jogi mérlegelések valamint Szentgotthárd Város Önkormányzata és a Vas megyei Önkormányzat kérelmeivel való érdemi foglalkozás révén a Környezetvédelmi Szenátus arra az eredményre jutott, hogy a megtámadott határozatot úgy kell értelmezni, hogy e fellebbezők vonatkozásában ott, ahol alanyi közjogot érvényesítenek, érdemi döntés született, és csak a kérelem azon része került elutasításra amely ezen túlmenő objektív jogi környezetvédelmi előírásokra hivatkozik. A fenti két fellebbező kérelme e körben tehát nélkülözi az alapot, úgyhogy az erre alapított fellebbezés eredményes nem lehet. Az egyértelműség kedvéért a megtámadott határozat rendelkező része akként került pontosításra, hogy kifogásaik elutasítása nem a Környezetvédelmi hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 19. § 1. bekezdés 1. pontja értelmében vett alanyi közjogok elutasítására vonatkozik.

Az itt kifejtett fellebbezésekkel való összefüggésük miatt e helyütt a két fellebbező további kifogásaival is kell foglalkozni, miszerint a jelen projekt a „Heiligenkreuzi Ipari Park” részeként alighanem a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UPV-G 2000) 1. számú melléklete 18. pontja („Ipari Park) vonatkozásában módosító tényállást is képez. Ez pedig eltérő eredményre vezethetne a tervezett projekthez kapcsolódó többletterhelések vonatkozásában.

A Környezetvédelmi Szenátus a fenti álláspontot nem osztja. Egyrészt a jelen esetben a projektre vonatkozó speciálisabb szabály (Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 1. számú melléklet, 1. 2.c pontja) kerül alkalmazásra, másrészt ez az értelmezés azt jelentené, hogy minden, valamilyen ipari vagy gazdasági parkban található vállalkozást adott esetben egy (újabb) környezeti hatásvizsgálatnak kellene alávetni, függetlenül attól, hogy önmaga egy másik projekttevénytől miatt környezeti hatásvizsgálatra kötelezett-e vagy sem; ez pedig olyan kijelentés, amit a törvényből nem lehet levezetni. Éppily kevésbé fogadható el az az érvelés, miszerint ha a jelen projektet módosító tényállásnak tekintenénk, az eljárás más eredményre vezethetne. Függetlenül attól, hogy valamely projektet egy adott engedélyezési tényálláshoz rendelünk, a fennálló, illetve jogszerű helyzetet mindig össze kell hasonlítani a projekt további kihatásaival. Valamely projekt

jogszerűsége megítéléséhez minden esetben a vizsgálandó projektből okszerűen eredő további kihatások mérvadóak. Mivel a tárgyi projektet valamennyi környezeti hatás vonatkozásában vizsgálni kellett, így az sem derül ki (egyébként a fellebbezők erre vonatkozó előadásukat semmilyen módon nem is konkretizálták), hogy milyen terheléseket kellene még kiegészítésként figyelembe venni, amelyek eltérő eredményre vezethetnének. Így további vizsgálatokra sincs szükség a fellebbező létesítményeire vonatkozó bármely kihatás vonatkozásában. Végezetül, amennyiben a fellebbezők érvelése a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 3. § 2. bekezdésben foglalt kumulációs rendelkezésekre irányulna, úgy ezzel szemben áll, hogy ezek a rendelkezések csak szubszidiáriusan kerülnek alkalmazásra, ha a környezeti hatásvizsgálatra való kötelezettség a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) egyéb szabályai alapján még nem állna fenn (*Ennöckl/N. Raschauer, Kommentar zum UVP-G, 2. kiadás (2006), 3. pont 6, széljegyzet*).

2. Eljárásjogi kérdések

2.1. A szóbeli tárgyalással összefüggő eljárási hibák

3. Hulladéktechnológia és hulladékgazdálkodás

3.3. Véggövetkeztetések

3.3.1. Általánosságok

Az első fokú hatóság a lefolytatott eljárás alapján arra az eredményre jutott, hogy a tervezett heiligenkreuzi hulladékégető létesítmény a Hulladéktörvényben foglalt engedélyezési követelményeknek megfelel és ezért a kért engedélyt kikötésekkel megadta. A hatóság ennek során a vonatkozó szakterületek szakértőinek logikus és érthető szakvéleményeire alapozhatott.

A fellebbezők e helyütt tárgyalandó kérelme – még ha általában nem is történik konkrét hivatkozás a vonatkozó jogszabályokra – lényegében arra irányul, hogy a jogorvoslattal élők felfogása szerint a létesítmény engedélyezésének feltételei – a legtágabb értelemben vett – hulladékjogi okokból sem adóttak.

A fellebbezésben kifejtettekkel kapcsolatban először is az alábbi alapvető dolgokat kell megállapítani:

Számos fellebbező hivatkozott a hulladékgazdálkodás különféle általános elveire, és a létesítményt ezek alapján ítélte meg. Ezzel kapcsolatban először is meg kell jegyezni, hogy környezeti hatásvizsgálati engedélyezési eljárásban az ilyen elvek csak annyiban játszanak szerepet a döntés során, amennyiben az alkalmazandó jogszabályokban rögzítésre kerültek. A hulladékkezelési létesítmények jelen esetben alkalmazandó engedélyezési előírásai különösen nem képeznek alkalmas jogi alapot a keletkező hulladék mennyiségének befolyásolására (itt most abban az értelemben, hogy nem engedélyeznek bizonyos hulladékkezelési létesítményeket, hogy nyomást gyakoroljanak a gazdaságra és a fogyasztókra, hogy kerüljék a hulladék

keletkeztetését, illetve hasznosítsák azt újra, mert különben nem lehetne azt ártalmatlanítani).

A vonatkozó jogszabályok ugyanilyen kevésbé nyújtanak lehetőséget arra, hogy olyan égető létesítményeket, amelyek a technika mai állásának megfelelnek, mégpedig elsősorban a károsanyag-kibocsátás korlátozása vonatkozásában, a hulladékok elégetésének a széndioxid-egyensúlyra gyakorolt hatása, mint szempont alapján ne engedélyezzenek (ezzel kapcsolatban lásd az energiahatékonysági fejtegetéseket is a 10.2-es fejezetben).

A fellebbezési kérelem különböző szempontjaira vonatkozóan részletesen az alábbiak szerint foglalunk állást:

3.3.2. Gazdaságosság és szükséglet

A gazdaságosságot mint szempontot sem a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP–G 2000), sem a 2002. évi Hulladékgazdálkodási törvény (AWG) nem tartalmazza; a helyzet az, hogy a projektkérelmező vállalkozói döntésének körébe esik a gazdasági szempontok mérlegelése.

3.3.3. A telephelyek elhelyezkedése – a közelség elve.

Ami a különböző változatok megvizsgálásának kérdését illeti, az ismétlések elkerülése végett utalunk a megtámadott határozatban kifejtettekre (174. oldal).

A fellebbezésekben több ízben is hivatkozott „közelség elve” kérdésében a Környezetvédelmi Szenátus már *Zwentendorf* (Környezetvédelmi Szenátus (US) 2/2000/12-66) ügyében úgy döntött, hogy sem a Hulladékgazdálkodási törvény (AWG), sem pedig a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) nem tartalmazza az engedélyezés feltételei között, hogy a hulladék ártalmatlanításának a keletkezés helyéhez közel kell történnie. Ezzel kapcsolatban a 2002-es Hulladékgazdálkodási törvény alkalmazási területén sem változott semmi. A közösségi jogból nem vezethető le olyan kötelezettség, miszerint a tagországok csak olyan hulladékkezelési létesítményeket engedélyezhetnének, amelyek csak a közvetlen környékükön keletkező hulladékokat kezelik.

3.3.4. A projekt figyelmen kívül hagyása a Burgenlandi Hulladékgazdálkodási Tervben

3.3.5. Magyar, szlovén és horvát hulladékgazdálkodási tervek, turisztikai koncepciók gazdaságfejlesztésre vonatkozó határozatok, magyar területfejlesztési koncepciók stb. figyelembe vétele

A hatóság, egy Ausztriában tervezett létesítmény megítélésénél az osztrák jogot köteles alkalmazni. Külföldi intézmények jogi aktusai csak annyiban vehetők figyelembe, amennyiben ezt az államközi egyezmények vagy egyéb nemzetközi jogi kötelezettségek előíranyozzák. A fellebbezésekben hivatkozott elképzelések és határozatok e feltételeket nem teljesítik, úgyhogy azok jogi jellegét nem kellett

közelebről megvizsgálni. Ami a határtérségben található vizekre való hatásokat illeti, utalunk a Határvízi egyezményrel összefüggésben kifejtettekre (vö. az A.1. fejezettel).

3.3.6. A régió gazdasági és demográfiai fejlődésének befolyásolása (különösen az idegenforgalomé).

Számtalan fellebbezésben olvasható az az aggály, mely szerint a régió gazdasági fejlődése a hulladékégető létesítmény építése miatt hátrányt szenvedhetne. Ami ezáltal a fellebbezők személyes gazdasági helyzetét illeti, a szomszédok jogállásával kapcsolatos fejtegetésekre és a tulajdonjogból eredő kifogásolási lehetőségekre utalunk. Amennyiben e hivatkozás alapját a tájképre való hatás képezi, úgy a „táj és rekreáció „ témakörrel kapcsolatban kifejtettekre utalunk. Ami az idevágó hulladékgazdálkodási megfontolásokat illeti, megállapítandó, hogy a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) illetve a hulladékjogi rendelkezések nem teszik lehetővé valamely engedély kiadásának megtagadását arra való hivatkozással, hogy az rossz hatással lenne a térség mint turisztikai régió imázsára. A környezeti hatásvizsgálat tárgyát az adott projekt környezetvédelmi és nem pedig szocio-ökonómiai kihatásai képezik. Ugyanez vonatkozik az állítólagos demográfiai hatásokra (amennyiben itt arra gondolnak, hogy a hulladékégető létesítmény közelsége miatt az emberek nem költöznek oda, illetve, hogy ez fokozza az elvándorlást; amennyiben e körben az egészségügyi kihatások miatti hatásokra gondolnak, utalunk az orvosszakértő szakvéleményére, miszerint az ilyen jellegű aggályok alaptalanok).

3.3.14. A létesítmény nyilvánosság általi kontrollja

Több fellebbezésben is követelték annak biztosítását, hogy az érintett polgárok - beleértve a magyar nyilvánosságot - vehessenek részt az üzemi terület ellenőrzésében, egyfajta „civil felügyeleti csoport"-ként, amely bármikor beléphet az üzembe; ezen kívül úgy gondolják, hogy a lakosságnak üzemzavar esetén való tájékoztatása nem szabályozott.

Ezzel összefüggésben említést érdemel, hogy a létesítmény megfelelő üzemelésének az ellenőrzése elsősorban a hatóság kötelessége, a hatóság az a szerv, amely a törvényi rendelkezések értelmében helyszíni ellenőrzésekre jogosult. (a kezelő létesítmények felügyeletére vonatkozólag vö. 2002. évi Hulladékgazdálkodási törvény (AWG 2002) 62. §).

Ami a nyilvánosság tájékoztatását illeti, a Környezetvédelmi tájékoztatásról szóló törvény (BGBl 495/1993) jelenleg hatályos változatára utalunk (különösen a 13. §-ra, amely az emissziós adatok közzétételére vonatkozik, valamint a 14. §-ra, az üzemzavar esetén való tájékoztatásra vonatkozólag), valamint az Üzemzavarral kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó rendelet (BGBl 391/1994) hatályos változatára.

3.3.15. A vasúton való szállításra, valamint a Lenzing cég további fennállására vonatkozó garancia hiánya

Több fellebbező is arra hivatkozik, hogy nincs garancia a vasúti közlekedés fenntartására (különösen a magyar kormány részéről) az elkövetkező 50 év teljes időszakára nézve, ami pedig a létesítmény tervezésének alapját képezte, hogyha pedig a vasúti szállítás mint opció kiesik, úgy a teherautó-forgalom növekedésével kell számolni. A fellebbezések szerint azt sem lehet ténynek tekinteni, hogy a Lenzing cég néhány év múlva még létezni fog.

Ami a dolgok jövőbeni alakulását illeti, alapvetően rögzíteni kell, hogy a hatóságnak a döntéseit realiztikus forgatókönyvekre és jövőre vonatkozó prognózisokra kell alapítania. Ami speciálisan a teherautó-forgalomból adódó terhelést illeti, a környezeti hatásvizsgálat keretében azt a forgatókönyvet is megvizsgálták, hogy a teherforgalom 100 %-a teherautókkal kell hogy történjen. Még ezt a legkedvezőtlenebb esetet is környezetvédelmi szempontból elfogadhatónak értékelték, úgyhogy ennek bekövetkezése nem járna azzal, hogy a heiligenkreuzi hulladékégető projektet be kellene tiltani. Ettől függetlenül az immissziók minimalizása érdekében további kikötések is születtek (vö. a 20.4. és 20.5. számú kikötésekkel).

4. Sugárvédelem – az anyagok átvételkori ellenőrzése

4.3. Véggkövetkeztetések

A jelen esetben vitán felül áll, hogy radioaktív hulladékok átvétele és elégetése nem szerepel a tervek között. A hatósági szakértők által kifejtettek alapján, amelyeket e pontra vonatkozólag a fellebbezők sem vonnak kétségbe, nem lehet kizárni, hogy a szokásos házi vagy ipari hulladék is szennyezett lehet radioaktív anyagokkal. A további félreértések elkerülése érdekében, amelyeknek néhány fellebbező áldozatul esett, tisztázni kell, hogy itt nem olyan anyagokról van szó, amelyeket általában atomhulladéknak neveznek, hanem olyan anyagokról és hulladékokról, amelyek pl. orvosi diagnosztika, laborberendezések, különféle mérőkészülékek vagy hasonló körében felmerülnek, amelyekkel az egyes emberek a mindennapi élet során is érintkezésbe kerülhetnek.

A radioaktív anyagok potenciális károsító hatása általánosan ismert, ezért, amint a fent nevezett jogi előírásokból adódik, az égető létesítmények üzemeltetői részéről biztosítani kell, hogy az ilyen anyagok ne kerülhessenek be az égető létesítménybe és azon keresztül a környezetbe. Egyébként ez a létesítményüzemeltők érdeke is, hiszen a radioaktívan szennyezett anyagoknak a többi anyaggal való együttes elégetése magának a berendezésnek a szennyeződését is okozhatná (szűrő, stb.).

Kézenfekvő, hogy annak betartása, amiben egyébként egyetértenek, csak akkor lehetséges, hogyha a létesítmény üzemeltetői valóban hatékonyan meggyőződnek az általuk átvett hulladékok megfelelő minőségéről. Ehhez az szükséges, hogy megfelelő erőfeszítések történjenek annak érdekében, hogy az ilyen anyagok (melyeknek az emberi életet és egészséget veszélyeztető jellege ismert) elégetését megakadályozzák, amennyiben emberi számítás szerint számolni kell ilyen szennyezett hulladéknak megbízhatatlan módon a létesítménybe való szállításával.

A hulladékgazdálkodási és sugárvédelmi szakértők a projektkérelmezők által ellenzett kikötéseket azzal indokolták, hogy a szükségesnek tartott ellenőrzés a különféle hulladékgyűjtők, illetve beszállítók körében gyakorlatilag nem lehetséges, illetve nem lenne ellenőrizhető, és ezért azt magának az égető létesítménynek kell elvégeznie.

Tekintettel arra, hogy az anyagok származása eleve nem ismert, továbbá arra, hogy a beszállítók részéről vagy működési területén nem adott a problémák minden esetben való hatékony és ellenőrizhető feltárása, ezért a fenti kikötéssel teljes mértékben egyet kell érteni. A hulladékszállítók pusztán szerződéses kötelezése arra, hogy csak szennyeződésmentes hulladékot szállítsanak a létesítménybe, semmiképpen sem lenne egyenértékű a fenti megoldással. Az (Európai) Bizottság által az IPPC-direktíva 16. § szerint közzétett, a szemétegetés legjobb rendelkezésre álló technikáiról szóló tájékoztató (BATRef Waste Incineration, 2005), a Hulladékgazdálkodási törvény (AWG 2002) 4. melléklete 11. pontja alapján a technika mai állásának meghatározása szerint – különösen a különféle származási helyekről érkező, vegyes háztartási hulladék kezelésével foglalkozó létesítmények esetén – a radioaktív hulladék átvételkor detektálását végző berendezéseket a technika mai állásának nevezi (BATRef Waste Incineration, 2005, különösen a 4.1.3.5 fejezet).

A Környezetvédelmi Szenátus azzal sem ért egyet, hogy a tárgyi kikötések teljesítése céljukhoz képest aránytalan ráfordítással jár; egyébiránt a Környezetvédelmi Szenátus tudomása szerint az ilyen jellegű berendezések a hasonló égető berendezéseknél, amint azt a kérelmezők saját maguk is elismerik, már ma is alkalmazásban állnak.

A fellebbezési hatóság mindent egybevetve arra az eredményre jutott, hogy a 7.3-7.15. számú kikötések tartalmilag indokoltak és a fenti idézett jogi előírások által megalapozottak, anélkül, hogy ehhez szükség lenne a sugárvédelmi rendelkezésekre is hivatkozni. A 7.9. pontban említett intézkedéscsomag előírása is indokolt, miközben itt (csak) a radioaktív anyagok észlelése során való gyakorlati eljárás konkrét meghatározásáról van szó, amelyet minden további nélkül rá lehet bízni az üzemeltetőre. A tárgyi kikötések egyéb rendelkezései megfelelő szabályozottságot biztosítanak. Az e körben megadott határidő ez okból éppoly kevésbé kifogásolható.

Az a kérdés is megválaszolatlanul maradhat, hogy tekintettel az általános sugárvédelmi rendeletre szükséges-e a 7.5-7.8, valamint a 7.11-7.15 kikötések előírása, ugyanis kizárt, hogy azáltal, hogy egy határozatban olyan intézkedéseket írnak elő, amelyek teljesítésére az érintett már más, általános jogszabályok alapján is kötelezett, beavatkozásnak minősülne az érintett jogi szférájába, hiszen ezáltal jogi helyzete nem lesz hátrányosabb.

A 2010. II 9-i iratban előadottakhoz kapcsolódóan megjegyezzük, hogy önmagában a kikötések száma vagy oldalterjedelme nem olyan szempont, amelyek alapján jogszerűségük vagy arányosságuk mérhető lenne.

Így azokat a fellebbezések, amelyek általánosságban, illetve konkrét megfogalmazásukban kifogásolták a 7.3-7.15. számú kikötéseket, el kellett utasítani.

Azonban a többi fellebbezőnek a radioaktív anyagok beszállításához kapcsolódó esetleges veszélyekre vonatkozó fejtegetései sem megalapozottak. Az engedélyezési eljárásokban a kikötések és a feltételek jogszerűen csak a kérelmezőre vonatkozhatnak, harmadik személyekre nem. Ezért jogellenes lenne ezen engedélyezési eljárás során a hulladékgyűjtőket, illetve beszállítókat hulladékaik ellenőrzésére kötelezni. Maguknak a kérelmezőknek azonban ebben a stádiumban (a beszállítás előtt illetve annak során) e cselekmények nem tudhatók be, és így működési körükön kívül helyezkednek el. Bár alapvetően lehetséges lenne valamely feltétel révén a közvetett kötelezés (l. a Környezetvédelmi Szenátus 2000. 08.03-i döntését), ez azonban sem szükséges, sem arányos nem lenne, hiszen nem indokolt a hulladékszállítványoknak a sugárvédelmi rendelkezéseken (Sugárvédelmi törvény, általános Sugárvédelmi rendelet) túlmenő felügyelete. A jelen esetben ugyanis nem áll fenn nagyobb kockázat, mint bármely más hulladékszállítás során, hogyha pl. ugyanazokat a hulladékokat a projektkérelmezők helyett egy másik rendeltetési helyre (pl. hulladéklerakóba vagy hulladék újrahasznosító létesítménybe) szállítanák. Abból a körülményből, hogy a kérelmezők alkalmas beérkezéskori ellenőrzésre lettek kötelezve, éppen hogy az vezethető le, hogy nem mutatkozik olyan jellegű fokozott kockázat, hogy a radioaktívan szennyezett hulladékok illegális ártalmatlanítási szándékkal beszállításra kerülnének az égetőlétesítménybe, hiszen az adott hulladékgyűjtőnek abból kellene kiindulnia, hogy ezt a hibás magatartását az ellenőrzés során feltárnák.

Egyebekben utalunk azokra a reálisan várható anyagok jellegére és származásukra vonatkozó fejtegetésekre (l. fent). Ezért (újabb) sugárvédelmi szakvélemény beszerzése nem volt szükséges.

5. Emissziók – imissziók

5.3. Véggövetkeztetések

5.3.1. Általánosságok

A Környezetvédelmi Szenátus a fellebbezési kérelem vonatkozó jogszabályai alapján az „Emisszió – imisszió” témakörben az alábbi eredményre jutott:

Az első fokú eljárás keretében a tervezett projekt megvalósítása esetén várható emissziók és azok környezeti hatásai tekintetében részletes és alapos szakértői tevékenységre került sor. Részleteiben a gépészeti és biztonságtechnikai szakértő (Edmund Bucsi, okleveles mérnök), a zajtechnológia és gépgyártás (Johann Trettlér, okleveles mérnök), a termikus folyamattechnológia és szagmissziók (Dr. techn. Harald Raupenstrauch, okleveles mérnök, egyetemi tanár), meteorológia, klíma és légszennyezőanyag-imissziók (Elisabeth Scheicher), mezőgazdaság, vegetáció, talaj (Albert Mehsam, okleveles mérnök) további környezet-egészségügy (Dr. med. Manfred Neuberger, egyetemi tanár) szakértők szakvéleményeire kell utalni. A szakvéleményezés során a különféle üzemi körülményeket a lehetséges üzemzavarokkal együtt alaposan megvizsgálták. A vizsgálat kiterjedt a zaj-, szag és (egyéb) légszennyezőanyagok kibocsátása tekintetében várható hatásokra, mégpedig különféle tüzelőanyag-összetételek esetén is (ehhez l. Dr. techn. Raupenstrauch, okl. mérnök, egyetemi tanár 2008. VI. 28-i szakvéleményének 11.

oldalát a szeméttégetéssel kapcsolatban, illetve Edmund Bucsich okl. mérnök, gépgyártási és biztonságtechnikai hatósági szakértő 2008. VI. 16-i szakvéleményét a segédkazánról, különösen a 25. oldalon kezdődő részt) és különféle forgatókönyveket a hulladékok oda- és elszállítására vonatkozólag (pl. Trettler, ill. Scheicher szakértők szakvéleménye).

Összefoglalva mindezekből azt lehetett levezetni, hogy a tervezett projekt – a káros anyagok korlátozására vonatkozó óvintézkedésekkel együtt – a technika mai állásának megfelel, az emissziók tekintetében óvatosságból javasolt kikötések betartása esetén a törvényileg meghatározott határértékek túllépése nem várható (l. Dr. techn. Raupenstrauch és Bucsich szakértők fent idézett szakvéleményeit; zajtechnológiai tekintetben Johann Trettler okl. mérnök 2008. VI. 26-i szakvéleményét, különösen a 21. oldalt), az emissziókat az alkalmazott technológia alapján az adott keretfeltétek mellett a lehető legalacsonyabb szinten tartják és ezért azoknak nem lesz releváns hatása a környezetre (Scheicher szakértő 2008. VI. 26-i szakvéleménye és annak kiegészítései). Ebből Dr. med. Manfred Neuberger orvosszakértő (2008. VII. 3-i szakvéleményében és annak kiegészítéseiben) azt a következtetést tudta levonni, hogy az elképzelt projekt és kikötések szerinti megvalósítása esetén az emberi egészségre gyakorolt negatív következménytől nem kell tartani, és a szomszédokat sem zavarja túlzott mértékben. Hasonlóképpen a fenti szakvéleményezés képezte az alapját Albert Mehsem okl. mérnök, hatósági mezőgazdasági szakértő 2008. VI. 18-i azirányú értékelésének is, miszerint a talajban és a későbbiekben a gyümölcsökben, zöldségekben és szántóföldi növényekben károsanyag-felhalmozódás nem fog előfordulni.

A fentiek alapján az első fokú hatóság még az itt figyelembe veendő szempontok mellett is jogszerűen adhatta ki az engedélyt a tervezett létesítményre, kikötések előírása mellett. A fellebbezési eljárásban szükségessé vált Scheicher Elisabeth és Dr. techn. Harald Raupenstrauch egyetemi tanár szakértők újbóli bevonása, amely azonban, amint azt a továbbiakban látni fogjuk, a helyzet megítélésében változást nem idéz elő.

A fellebbezőknek a környezeti hatásvizsgálatot illető kritikája tekintetében, különösen, miszerint az nem lenne teljes körű, illetve helytálló, arra kell utalni, hogy bár a döntés során figyelembe kell venni a környezeti összeférhetőségre vonatkozó nyilatkozatot, ez nem az egyedüli alapja a projekt megítélésének (Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 4. bekezdés). Szakmai szempontból sokkal inkább az mérvadó, hogy rendelkezésre áll-e teljes körű, megalapozott és ellenmondásmentes szakvéleményezés, amelyet azonos szakmai szinten nem támadtak meg (*Ennöckl/N. Raschauer*, Kommentar zum UVP-G, 2. kiadás (2006), 15. széljegyzet a 17. §-hoz). Mivel ezek a követelmények teljesültek, a környezeti összeférhetőségre vonatkozó nyilatkozatot illető, a szakértői véleményezést ebben az összefüggésben figyelmen kívül hagyó kritika eredményre nem vezethetett.

Egyebekben a fellebbezési kérelemben foglaltakkal szemben az alábbiakat rögzítjük:

5.3.2. A nem megfelelő (túl alacsonynak vett) károsanyag-tartalmak, ill. az ezekből következő hulladékégetési emissziós értékek kifogásáról, illetve az ultrafinompor-terhelésről

5.3.3. A dioxin káros mértékű kibocsátásával kapcsolatos aggályokról

5.3.4. Állásfoglalás azon aggállyal kapcsolatban, miszerint a hulladék égetése során veszélyes méregkötél jöhet létre, valamint hogy ismeretlen mérgező anyagok fordulhatnak elő, melyek mérését nem írták elő, s így előfordulhat, hogy észrevétlenül maradnak

5.3.5. Az aggályosnak tartott túlzott szagterhelésről

Ezt az aggályt a Környezetvédelmi Szenátus nem osztja, hiszen Dr. techn. Raupenstrauch szakértő, okleveles mérnök, egyetemi tanár, kifejtette, hogy a szagemissziók korlátozása – az általa előirányzott (és a határozatban előírt) kikötésekre való tekintettel – megfelel a „technika legmagasabb szintjének“ (I. a szakvélemény 59. oldalát). A Scheicher szakértő 2008. VI. 26-i szakvéleménye 21. oldalán kifejtettek szerint az észlelhető szagterhelés már 200 méteres távolságban is messze az éves órák 2 %-a alatt van, és ezért további zavaró hatásra nem kell számítani (erre vonatkozólag I. Dr. med. Neuberger orvosszakértő, egyetemi tanár, szakvéleményének 50. oldalát). Ha már a létesítménytől pár száz méter távolságban is csak marginálisan érezhetőek a szagok, akkor kizárható, hogy a fellebbezők által felsorolt szomszédos helységeiben, sőt Burgenland, Stájerország vagy Magyarország távolabb fekvő területein szagterhelések jelentkezzenek.

5.3.6. A teherautó és vasúti forgalom által adódó zaj- és károsanyag-terhelés nem kellő mértékű figyelembe vételéről, és a kötelező vasúti arány előírásának elmulasztásáról

Az itt említett emissziók hatásait is alaposan megvizsgálták – a különféle szóba jöhető forgatókönyvek figyelembe vételével –, valamennyi vonatkozásában azzal az eredménnyel, hogy a várható többletterhelés a nem releváns tartományban mozog és így jogellenes sérelem nem várható (a maximális zajszintnövekedés nem haladja meg az 1 dB-t, és így az észlelhetőségi határ alatt van, I. Trettler szakértő, okleveles mérnök szakvéleménye 28. oldalon kezdődő részét; légszennyezőanyagok vonatkozásában határérték-túllépésre nem kerül sor, ill. irreleváns többletterhelés nem lép fel, I. Elisabeth Scheicher szakvéleményét). Hangsúlyozni kell, hogy ez az eredmény a legtöbb kritikával illetett szállítási változat, a „100 % teherautó” esetén is érvényes (I. Scheicher szakértő szakvéleményét, többek között a 25. oldalon), amely összességében a többihez képesti legkedvezőtlenebb változatot jelenti (ami nem jelenti szükségszerűen ugyanezt az egyes érintett területekre; ugyanis a magas vasúti aránnyal fémjelzett változat Szentgotthárdnak a zaj szempontjából – a vágányberendezések közelsége miatt – kissé kedvezőtlenebbnek bizonyult, de nem jogellenesnek, I. Trettler szakértő, okleveles mérnök szakvéleménye 31. oldalát); az úgynevezett „non-exhaust-emissziók” is figyelembe lettek véve (I. Scheicher szakértő kiegészítő szakvéleményét). Még ha helytálló is lenne az az állítás, miszerint nem volna lehetséges a hulladékszállítás körében jelentős mennyiségeket vasúton mozgatni, mert nem ehhez nem áll rendelkezésre elegendő infrastruktúra (ez az állítás egyébként ellentmondásban van a vasúttechnikai szakvéleménnyel), ez döntő jelentőséggel nem bírna.

A 10.7.3. fejezetben kifejtettek alapján a 20.4 számú kikötés módosításra került, úgyhogy a vasút mint közlekedési eszköz minimum a szállított tömeg 50 %-ában való használata kötelezően előírásra került, és ezáltal az immisszió-minimalizálási okokból kifejtett aggályok végeredményben érvényesültek.

5.3.7. A többletterhelés irrelevanciájáról és az irrelevanciakritérium alkalmazhatóságáról a Magyar Állam területén jelentkező hatások tekintetében

A többletterhelések irrelevanciájának kérdésével az 1. fokú hatóság határozata 167. oldalán kezdődő részén részletesen foglalkozott, és kifejtette a Környezetvédelmi Szenátus e témához kapcsolódó állandó joggyakorlatát. Az ismétlések elkerülése érdekében erre utalunk vissza.

Az első fokú eljárásban beszerzett szakvélemények és Scheicher szakértő 2009. XII. 9-i szakvéleménye alapján teljes körűen és megalapozottan igazolt, hogy a meghatározott immissziós értékek betartásra kerülnek, ill. amennyiben a határértékeket az előzetes terhelés miatt már túllépték (finompor/PM₁₀), az immissziók nem járulnak hozzá releváns mértékben az immissziós terheléshez (Immisszióvédelmi törvény – levegővédelmi rész (IG-L) 20. § 3. bekezdés 1. pont), mivel a létesítményfüggő többletterhelés nem fogja meghaladni a rövid távú érték 3 %-át, illetve a hosszú távú érték 1 %-át. Nem támaszkodik szakmailag egyenértékű szakértői állásfoglalásra az az állítás, mely szerint az irrelevanciaküszöböt túllépő immissziók várhatók (l. az 5.3.8. fejezetben kifejtettek is).

Az irrelevancia elve az osztrák jogban az Immisszióvédelmi törvény – levegővédelmi része (IG-L) 20. § 3. bekezdés (továbbá a Kazánok emisszióvédelmi törvénye (EG-K) 5. § 2. bekezdés 3. pont, az Iparüzésről szóló törvény 77. § 3. bekezdés) jelenik meg. Így ellenkezik a fennálló jogi helyzettel az az állítás, mely szerint a terhelt területeken semmilyen további emisszió nem engedhető meg. A magyar fellebbezők azon érvelésére, mely szerint a magyar jogrend nem ismeri az irrelevanciakritérium jogintézményét, a válasz az, hogy a tárgyi ügyben az osztrák jog alkalmazandó (vö. a hulladékgyártás témájára vonatkozó fejtegetésekkel a 3. fejezetben).

5.3.8. A légszennyezőanyagok általi terhelés és azok szétterjedés számítása, valamint az alkalmazott módszerek megkérdőjelezéséről

Scheicher szakértő a fent említett szakvéleményben állást foglal a környezeti összeférhetőségi nyilatkozatban található adatokra, az alkalmazott módszerekre és a prognózisokra vonatkozólag, és a projekt hatásait a várható immissziók tekintetében is megítélte. Ennek során arra az eredményre jutott, hogy még a legkedvezőtlenebb eset feltételezése esetén és a létesítménytől kb. 400 -600 méterre északnyugatra várható immissziós maximum helyén sem kell számítani határérték-túllépésére, illetve az előzetes terhelés miatt kritikus finomporérték vonatkozásában releváns, illetve mérhető többletterhelésre. Ebből érthető módon azt a következtetést vont le, hogy a távolabb fekvő területekre még kevesebb releváns hatás várható. Ezzel megdőltek a magyar szomszédok, illetve környezetvédelmi szervezetek által már az első fokú eljárásban kifejtett nézetek, melyek most a fellebbezési eljárásban legnagyobb részben megismétlésre kerültek. A fellebbezők azon állításának, mely szerint az uralkodó szélirány miatt az immissziós maximum meghatározásánál

ellentmondást, illetve hibát vélnek felfedezni, nyilvánvalóan az az téves feltevés képezi az alapját, hogy az immissziós maximumot (szükségszerűen) az uralkodó szélirány határozza meg.

Az úgynevezett „SODAR-mérések“ jelentősége tekintetében a Környezetvédelmi Szenátus kiegészítő megbízást adott Scheicher szakértőnek, aki 2009. XII. 9-i szakvéleményében egyértelműen és laikusok számára is belátható módon arra az eredményre jut, hogy az első fokú eljárásban szakvéleménye alapját képező meteorológia mérések és adatok a szétterjedés kielégítő, a technika mai állásának megfelelő megítélését tették lehetővé, (további) SODAR-mérésektől olyan eredmény nem várható, amely a megítélés változásához vezethetne, már csak azért sem, mert a számított többletterhelés az üzemeltetés fázisában minden káros anyagra nézve az irrelevanciaküszöb alatt lenne, úgyhogy a maximum esetlegesen módosuló helye a megítélés megváltozását nem vonná maga után. Ez annál is inkább kézenfekvő, mivel a szakértő kifejti, hogy a számítás alapját többféle szempontból is a legkedvezőtlenebb feltételezések képezték (az előzetes terhelések mindenkori legmagasabb koncentrációjának alapul vétele, az előzetes és a többletterhelés lineáris összeadása, biztonsági ráhagyás beszámítása a füstgáz áramlásánál).

Ennek értelmében alaptalan számos magyar fellebbező azon előadása, miszerint az uralkodó szélirány alapján elsősorban a magyar terület lenne érintett, ahol jogellenes zavaró és egészségkárosító hatásoktól kellene tartani. A rendelkezésre álló szakvélemények alapján a hatások a magyar területre nézve is megfelelő biztonsággal felbecsülhetők, úgyhogy sem további immissziós mérésekre, sem pedig további számításokra nincs szükség. Tekintettel arra a körülményre, hogy a Magyarországon várható értékek az Ausztriában prognosztizált immissziós maximum alatt helyezkednek el, semmiképp nem várható releváns többletterhelés, függetlenül a magyarországi magas alapterhelésre vonatkozó állítás helytállóságától (így azon aggály is alapját veszti, miszerint az Órség Natura-2000 terület sérülhet; erre vonatkozóan részletesen I. a Természetvédelem című 7. fejezetet).

5.3.9. A szekunder aerosolképződésről

5.3.10. A helyi klíma érintettsége, különösen a többletködképződés és annak negatív hatásai

5.3.11. Az üzemzavar-forgatókönyvek nem kielégítő vizsgálatáról

5.3.12. A számítástechnikai biztonságról

5.3.13. A használatívíz-ellátással kapcsolatos üzembiztonságról

5.3.14. A segédkazán használatával kapcsolatos, különösen az év téli felére, és az érvényes határértékekre vonatkozó aggodalmakról

5.3.15. Az emissziós és immissziós mérésekről

5.3.16. Az immissziók hatása a földtulajdonra

A földtulajdonosok azon érvelésére, miszerint az eljárás tárgyát képező létesítményből eredő káros anyagok hatással vannak tulajdonukra, oly módon, hogy a szántóföldi növények, a gyümölcs és a zöldség szennyeződik, már csak a káros anyagoknak az évtizedeken keresztül hatása következtében fellépő akkumuláció miatt is, a következőket rögzítjük:

E témakör vonatkozásában Mehsam hatósági mezőgazdasági szakértő, okleveles mérnök 2008. VI. 18-i részletes szakvéleménye áll rendelkezésre. A szakértő ebben számításokkal igazolva arra az eredményre jut, hogy a növényekben semmiféle mérhető káros anyag felhalmozódásra nem fog sor kerülni; ez vonatkozik különösképpen a gyakran említett dioxin paraméterre (a PCDD/F talajtartalom semmiféle észlelhető (mérhető) fokozódása nem lép fel, lásd a 2008. IX. 26-i állásfoglalás 4. oldalát, és ugyanez igaz a higany paraméterre is.)

5.3.17. Az emberi egészségre gyakorolt hatásokról

Ezzel a szemponttal a Környezet-egészségügy című 6. fejezet részletesen foglalkozik.

5.3.18. A környezetre gyakorolt egyéb hatásokról

Ezzel a szemponttal a Természetvédelem című 7. fejezet a részletesen foglalkozik.

5.4. Összefoglalás

Összefoglalva az állapítható meg, hogy a fellebbezők által előadottak az első fokú hatóság által beszerzett, fent idézett szakvélemények fényében és a fellebbezési eljárásban készített kiegészítő szakvélemények alapján is megalapozatlannak bizonyultak. Ezzel szemben tény, hogy az első fokú határozatban és ebben a fellebbezési döntésben előírányzott kikötések és egyéb mellékrendelkezések betartása mellett az alkalmazandó közigazgatási előírások, valamint a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 2. bekezdésében foglalt engedélyezési feltételek teljesülnek, különösképpen

- a projekt a technikai mai állásának való megfelelése,
- a károsanyag-kibocsátás korlátozása a technika mai állásának megfelelően (Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 2. bekezdés 2. pont),
- a védendő javak immissziós terhelését a projekt megfelelő felépítése és üzemeltetése és az előírt kikötések betartása esetén viszonylag alacsonyan lehet tartani (Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 2. bekezdés, 2. pont),

- az emberi életre és egészségre (erre vonatkozólag I. a 6. fejezet (környezethigiénia /humánorvoslás témakörében kifejtetteket) illetve a szomszédok tulajdonára vagy dologi jogára gyakorolt negatív hatás kizárható (Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) § 17 2. bekezdés, 2. pontja),
- a környezet egyéb jelentős terhelése (Környezeti hatásvizsgálati törvény UVP-G 2000 17. § 2. bekezdés 2.b pont) valamint a szomszédok túlzott zavarása (UVP-G 2000 17. § 2. bekezdés 2.c pont) elkerülhető.

6. Környezet-egészségügy

6.3. Végekövetkeztetések

6.3.1. Az egészség veszélyeztetése a fokozott finompor-terhelés és egyéb légszennyezőanyagok által

Dr. med. Manfred Neuberger egyetemi tanár, környezet-egészségügyi szakértő a környezeti összeférhetőségre vonatkozó szakvéleményében a környezeti hatásvizsgálatra alapozva az alábbi összefoglaló megállapításokat tette, és a kiegészítő szakvéleményben állást foglalt az ügyfelek által előadottakra:

A jelenlegi helyzet értékelése azt az eredményt hozta, hogy az emberi egészség védelmét szolgáló Immisszióvédelmi törvény levegőre vonatkozó részében (IG-L) megállapított határértékek a vizsgált térségben az olyan légszennyezőanyagok, mint a szén-monoxid [8 órás középérték], a kén-dioxid [félórás és napi középérték], a nitrogén-dioxid [félórás, napi és éves középérték] valamint a por, arzén, ólom, kadmium és nikkeldiszpozíció vonatkozásában a megfigyelési időszakban betartásra kerültek. A finompor napi középértékre vonatkozó határértéket némelyik mérési helyen egyes években túllépték, a Heiligenkreuzi Ipari Park területén azonban mindig betartották. A PM₁₀ határértéket a teljes megfigyelési időszakban betartották, miközben a célértéket mindig túllépték. Az ózon 1. középértékre vonatkozó 180 µg/m³ tájékoztató küszöbértékét csak az oberwarti mérőállomáson lépték túl 2003. évben (5 alkalommal). Az 1. középértékre vonatkozó 240 µg/m³ veszélyességi határértéket a vizsgálati időszakban valamennyi mérőhelyen betartották. Az emberi egészség védelmét szolgáló célértéket (2010-től) a vizsgált terület egyetlen mérőállomásán sem tartották be (környezeti összeférhetőségre vonatkozó nyilatkozat, humánmedicina szakterület, 21. oldal).

A PM₁₀ többletterhelés (napi és éves középérték) az immissziós maximumon – és ezzel a vizsgált terület valamennyi lakosánál – kimeríti a vonatkozó irrelevancia-kritériumokat, mégpedig a célértékre éves középértékére vonatkozólag is (a nullvariáns figyelembe vételével). Az irreleváns többletterhelés alapján kizárható, hogy a PM₁₀ napi középérték a projekt révén túllépésre kerül. A PM₁₀ többletterhelés orvosi szempontból irreleváns (Dr. med. Neuberger egyetemi tanár szakvéleményének 21. oldala).

A kalkulált kibocsátásnövekedés epidemiológiailag nem igazolható, a túréshatáron belül helyezkedik el, és ezért orvosi jelentősége nincs. A PM₁₀ napi átlagának a

heiligenkreuzi hulladékégető üzemeltetése miatti toxikus hatása ezért biztonsággal kizárható, akárcsak az egészség veszélyeztetése vagy a túlzott zavaró hatások.

Ami a por [napi csúcsérték], az arzén [As], ólom [Pb], kadmium [Cd] és nikkel [Ni] lerakódásához kapcsolódó többletterhelést illeti, azok teljesen egyértelműen a vonatkozó irrelevanciaértékek alatt helyezkednek el. Ezért por, Cd, Ni Pb és As lerakódása által keletkező többletterhelés csekélynek minősítendő. A lakosság egészségére és jó közérzetére a projekt által gyakorolt negatív hatások biztonsággal kizárhatók (Dr. med. Neuberger egyetemi tanár szakértői véleménye, 22. oldal).

A NO₂ többletterhelés tolerálható mértékű, mivel a határértékek betartásra kerülnek, és a projekt által létrejövő többletterhelés az irrelevánstól a csekély tartományig terjed. A lakosság egészségére és jó közérzetére a projekt által gyakorolt negatív hatások biztonsággal kizárhatók.

Az általános lakosság védelmére vonatkozó, fent jelzett határ- és célértékek indikátora annak, hogy az ipari és agglomerációs területek légszennyezőanyagai összesített keverékként mennyire mérgezőek, s amennyiben ezen értékek alatt maradunk, az egészség veszélyeztetése és a túlzott zavarás - a finomport és a karcinogéneket kivéve - kizárható. (3-6). Ami a finomport és a genotoxikus anyagokat illeti, a hatásküszöbök hiánya miatt a minimalizálás elvét kell követni.

A károsanyag-immissziók megítélése érdekében a különböző törvényhozók és szervezetek eltérő határértékeket, illetve irányadó értékeket határoztak meg. Annak bemutatására, hogy ezek milyen széles tartományban mozognak, az Ausztriában aktuálisan törvényi hatályban lévő határértékeken túl [Immisszióvédelmi törvény levegővédelmi része (IG-Luft) 2001], az Osztrák Tudományos Akadémia ajánlásai [ÖAW], az Egészségügyi Világszervezet [WHO] iránymutató értékei (Air Quality Guidelines for Europe), a levegő tisztán tartására irányuló műszaki iránymutatás [TA-L, BRD] valamint az Európai Unió [EU] irányelvei kerültek felsorolásra. A szakvélemény készítése során ezeket a határértékeket és irányadó értékeket figyelembe vették (l. Dr. med. Neuberger, egyetemi tanár szakvéleményének 10. oldala).

A heiligenkreuzi hulladékégető üzemeltetése általi légszennyezőanyag-terhelés (immissziók és lerakódás) majdnem minden károsanyag tekintetében a legnagyobb terhelésű vizsgált vonatkoztatási ponton teljesítik a mindenkori irrelevancia-kritériumokat. (Irrelevancia-kritérium a PM₁₀ 50µg/m³ napi középérték, ill. a 40µg/m³ éves középérték <3 % ill. <1 %-a). A PM₁₀ napi középérték vonatkozásában a projekt következtében fellépő határérték-túllépés nagy valószínűséggel kizárható. A PM₁₀ többletterhelés orvosi szempontból irreleváns és gyakorlatilag nem vezet az adott helyzet bárminemű változásához. (Dr. med. Neuberger, egyetemi tanár szakvéleménye 25. oldal).

A WHO „Air Quality Guidelines” célértékeket ad meg, amelyek jelenleg szinte egyik városban sem érhetők el. Ezért az EU a PM₁₀ határértékének meghatározásánál, amelynél különösen a napi középérték igen szigorú, kénytelen volt a túllépések egy bizonyos mennyiségét engedélyezni. Az EU által engedélyezett 25 µg/m³ PM_{2,5} éves középértékre vonatkozó határértéket ez a szakvélemény nem alkalmazta, mivel ez a szakértő nézete szerint nem elég szigorú, és mert felügyeletét csak néhány város

egyes mérőállomásain kezdték meg. Még azon a legkedvezőtlenebb feltételezés esetén is, hogy a PM₁₀ nem csak 50 %-ban hanem 100 %-ban áll PM_{2,5}-ből, amint az a WHO feltevésében szerepel, a heiligenkreuzi hulladékégető emissziója mérés technikailag nem mérhető vagy egészségügyileg irreleváns mértékben járulna csak hozzá a PM_{2,5} immisszióhoz.

A fennmaradó, projekttel összefüggő finompor-többletterhelés általi egészségügyi kockázat már a létesítmény északnyugati részén található vonatkoztatási pontnál is irrelevánsnak tekinthető és Szentgotthárdon ezen érték 20 %-ával a projekt következtében fellépő finompor-terhelés teljesen aggálytalan. A szentgotthárdi kistérség férfi lakossága körében a tüdők és a légutak megbetegedésével összefüggő halálozás, akárcsak az aktív korú nők daganatos megbetegedések miatti halálozási gyakorisága az atmoszférás finompor-terheléssel semmilyen oksági kapcsolatban nem áll és a tervezett létesítmény megvalósítása következtében bizonyosan nem fognak változni.

A heiligenkreuzi hulladékégető emissziói/immissziói a rák kockázatát gyakorlatilag nem fogják növelni a lakosság körében, még akkor sem, ha annak egész életükben ki vannak téve. A csak számítással meghatározható kockázatok is még a legkedvezőtlenebb esetre vonatkozó feltételezéseknél is olyan tartományban mozognak, amely biztonságosnak tekinthető.

A világon egyetlen olyan komoly tanulmány sincs, amely egy modern szemétegető berendezés légszennyezőanyag-emisszióit oksági kapcsolatba tudta volna hozni a környező lakosság megbetegedéseivel (rák, légúti betegségek, allergia, szívbetegségek, az immunrendszer károsodása, az örökítő anyag károsodása, fejlődési rendellenességek). Ez vonatkozik a méhmagzatokra, gyerekekre, öregekre, betegekre (pl. asztmások), túlérzékenyekre (pl. atópiások), és a már előzetesen károsodott emberekre is. Az olyan füsttisztító berendezések, mint amilyen beépítését a heiligenkreuzi hulladékégető esetén tervezik, megfelelő felügyelet mellett (égési hőmérséklet, stb.) képesek arra, hogy a létesítményt elhagyó levegőben a kritikus szennyezőanyagok alacsonyabb koncentrációját ériék el, mint amely levegőt az égéshez a környezetből bevezetnek. Ózonképző káros előanyagokat a létesítmény oly csekély mértékben bocsát ki, hogy azok nem képesek említésre méltó módon hozzájárulni az ózonképződéshez (dr. med Neuberger egyetemi tanár szakvéleménye, 48. oldal).

A fenti szakvélemények a Környezetvédelmi Szenátus szerint egyértelműek, és ezzel kapcsolatban a következőket rögzítik:

Valamennyi, a fellebbezés során előterjesztett kérelem tartalmilag azonosnak, vagy hasonlóknak tekintendő az első fokú hatóság eljárása során közölt kifogásokkal. Ezeket a kifogásokat a környezet-egészségügyi szakértő szakvéleményében teljes körűen és részletesen megválaszolta. A szakértő egyidejűleg arra a következtetésre jutott, hogy a projekt megvalósítása az emberi egészségre nincs hatással. A fellebbezésekben nem terjesztettek elő olyan új tény, vagy bizonyítékot, amely a tervezett projekt egészségügyi hatásainak kiegészítő szakvéleményeztetését tenné szükségessé.

6.3.2. Az optikai hatások negatív hatása az egészségre és a közérzetre

A megtámadott határozat alapját képező szakvéleményekből a Környezetvédelmi Szenátus megállapította, hogy a szomszédok élete és egészsége a létesítményből eredő optikai zavaró hatások által nem károsodik. A közérzet optikai zavaró hatások miatti romlása csökkentésére előírányzott intézkedések orvosi szempontból elegendőek ahhoz, hogy megakadályozzák a közérzet túlzott mértékű, tartós zavarait (vö. ezzel a Táj- és Rekreáció című 8.fejezetet)

6.3.3. A légúti betegségek, allergiák, valamint rákos megbetegedések számának növekedése

A környezet-egészségügyi szakterületről készült környezeti összeférhetőségi szakvélemény egyértelműen kimondja, hogy a légúti megbetegedéseket (gyerekeknél is) elsősorban a porok és az izgató gázok fokozzák, amelyek a kéntartalmú tüzelőanyagok elégetésekor keletkeznek, viszont bizonyos, hogy nem fokozódnak olyan légszennyező immissziók által, amelyek a heiligenkreuzi hulladékégető üzemeltetésével összefüggésben várhatók. A projekt semmilyen szabadterén űzhető sportra nincs hatással, mivel sem az ózonkoncentráció, sem más károsanyag-koncentráció nem fog növekedni, amely képes lenne a sportolásra hatással lenni. Az allergiás megbetegedések számának növekedése sem várható.

Üzemzavarok esetén - mint pl. kiterjedt tűz a hulladékra tártban vagy az ammóniavíz kifolyása - a lakosság körében is alig kell számítani említésre méltó egészségi zavarokra, mint pl. a kötőhártya-irritáció. Még a nagyon kis bekövetkezési valószínűségű hulladékra tárti kiterjedt tüzeset, mint súlyosabb üzemzavar esetén sem kell a legközelebb lakóknak a távolság miatt említésre méltó egészségkárosodással, mint pl. nyálkahártya-irritációval számolni, hogyha az ellenintézkedések a projektnek megfelelően megtörténnek. Ammóniavíz kiömlése esetén az egészség veszélyeztetése az üzemi területre korlátozódik, az ilyen jellegű üzemzavarokat pedig a személyzet megfelelő képzésével el lehet kerülni.

Az egyértelmű szakvéleményekben olvasható, hogy a fellebbezők által aggályosnak tartott légzési megbetegedések és allergiák révén bekövetkező egészségkárosítás nem várható. A heiligenkreuzi hulladékégető emisszói/immissziói a környezet-egészségügyi szakértő, dr. Med. Neuberger egyetemi tanár szakvéleménye szerint nem fognak a lakónépesség rákos megbetegedése kockázatának növekedéséhez vezetni, még akkor sem, ha azoknak egész életükben ki vannak téve. A csak számítással meghatározható kockázatok még a legkedvezőtlenebb esetben is olyan tartományban mozognak, amely biztonságosnak értékelhető.

6.3.4. Túlzott szagterhelés

Erre a témára vonatkozóan a környezeti összeférhetőségre vonatkozó szakvélemény kimondja, hogy a közelben lakók túlzott szagterhelése biztonsággal kizárható. Ez a világos szakvélemény a szagmisszókra vonatkozóan azt tartalmazza, hogy a heiligenkreuzi hulladékégető üzemeltetése az immissziós helyzet vonatkozásában a jelenlegi helyzethez képest semmilyen rosszabbodáshoz nem fog vezetni. A lakosság egészségére gyakorolt negatív hatások és/vagy a zavarás a túréhatáron belül elhelyezkedő szintemelkedések által biztonsággal kizárhatók.

Ezért a heiligenkreuzi hulladékégető projekt akusztikai szempontból megfelelő, ha a zajtechnológia részben foglalt intézkedések megvalósításra kerülnek.

6.3.5. Hang / zajhatások általi érintettség

A környezeti összeférhetőségi nyilatkozathoz a környezet-egészségügyi szakterületre készült szakvéleményben világos utalás történik arra, hogy a heiligenkreuzi hulladékégető üzemeltetése akusztikai szempontból a jelen immisziós helyzethez képest nem fog észlelhető romlást okozni, hogyha a zajtechnológia részben írt intézkedések megvalósításra kerülnek. A projekt által keletkező, a lakosság egészségére vagy közérzetére a zajon keresztül gyakorolt negatív hatásokat ezért a szakértő kizárja. A kórházak zajhigiéniai határértékei biztonsággal betartásra kerülnek és a szentgotthárdi temető látogatói bizonyosan nem lesznek kitéve túlzott zajnak. A 0 % vasúti arányt feltételező esetre is készült számítás, mely Szentgotthárd vonatkozásában romlást nem mutatott.

Ezenkívül a környezeti összeférhetőségre vonatkozóan készült szakvélemény tartalmazza, hogy a telephely orvosi szempontból alkalmas, mivel a heiligenkreuzi hulladékégető projekt megvalósítása által a lakosság nem veszít védelemre érdemes rekreációs és szabadidős területeket és nem kerül sor a projekt által a környező területeken a használati lehetőségek romlására immisziók – légszennyező anyagok és zaj – következtében.

6.3.6. Az egészség veszélyeztetése radioaktívan szennyezett hulladék szállítása által

Az egészség állítólagos radioaktívan szennyezett anyagok általi veszélyeztetése tekintetében a Környezetvédelmi Szenátus megállapítja, hogy a projekt alapján ilyen anyagokat a létesítménybe szállítani nem szabad. Annak érdekében azonban, hogy a beszállítók felróható magatartását – vagyis ha mégis radioaktív szennyezésű anyagokat szállítanának be –, illetve ezen anyagoknak a hulladékégetőbe kerülését megakadályozzuk, az első fokú hatóság határozatában megfelelő ellenőrzéseket írtak elő. Ehelyütt utalunk a hulladékgazdálkodás szakterületre nézve a 3. fejezetben kifejtettekre.

6.3.7. A talajvíz szennyezése.

Az ivóvíz légszennyező anyagok általi, aggályosnak tartott szennyezése tekintetében a környezeti összeférhetőséget vizsgáló szakvélemény világosan rámutatott, hogy ilyen nem várható. A Környezetvédelmi Szenátus által kirendelt Stangl szakértő szakvéleményében kizárta a talajvíznek légszennyező anyagok általi terhelését. Utalunk továbbá az Immisziók című fejezetre. A fellebbezők nem adtak elő olyan, szakmailag megalapozott okokat, amelyek az eljárásba bevont szakértők egyértelmű szakvéleményeit megkérdőjelezhetnék. A biztonságos ivóvízre vonatkozó közérdekre, valamint a felek jogaira való hatás nem várható (vö. a 9. fejezetben foglaltakkal).

6.3.8. A biológiai mezőgazdaság alapjainak megsemmisítése

A környezet-egészségügyi szakterületen e témára vonatkozólag világosan kifejtésre kerül, hogy a heiligenkreuzi hulladékégető üzemeltetése által a vizsgált terület talajában és növényeiben a nehézfém-tartalom növekedése nem fog bekövetkezni. A légszennyező anyagok talajba kerülése olyan alacsonynak tekinthető, hogy az egészségre kiható károsanyag-terhelés a táplálkozási lánc útján kizárható. A táplálkozási láncon keresztül bejutó dioxinok és furánok (2189, 2535) a legkedvezőtlenebb esetben 4,5 fg/testsúly-kg-ot fognak elérni, ami az élelmiszereken keresztül az embert érő jelenlegi alapterhelés 0,2-0,5 %-nak felel meg. Ez a plusz terhelés egészségügyi szempontból elhanyagolható.

A heiligenkreuzi hulladékégető üzemeltetése által a táplálkozási láncon keresztül az ember és állat testébe kerülő fokozott nehézfém tartalom kizárt és ezért biztonsággal kizárható a lakosság belső terhelésének fokozódása a heiligenkreuzi hulladékégető üzemeltetése által.

A projekt az Őrség és a Vendvidék régiókban a gyümölcs, zöldség (pl. tökmag) gabona, tejtermékek, szőlő, bor, állati takarmány termesztését és a haszonállatok tenyésztését magában foglaló bioélelmiszer-termelésre semmilyen hatással nincs, mert kumulálódó mérgek, pl. nehézfémek olyan csekély koncentrációban kerülnek kibocsátásra, hogy nem képesek a tápláléklánc mérhető szennyeződését előidézni. Előzetes bizonyításképpen az emissziók, az immissziók és az indikátor-növények ellenőrzése kerülnek.

Összefoglalva megállapítható tehát, hogy a vizsgált terület talajában és növényeiben a nehézfém-tartalom mérhető növekedése éppoly kevéssé várható, mint a halogén szénhidrogének mérhető növekedése. A szakértők a légszennyezőanyagok talajba kerülését annyira csekély mértékűnek ítélték, hogy az egészséget érintő károsanyag-terhelés a táplálkozási láncon keresztül kizárt. A bioélelmiszerek termelésére semmilyen hatás nem várható, mivel kumulálódó mérgek olyan csekély mennyiségben kerülnek kibocsátásra, hogy a táplálékláncban semmilyen mérhető szennyeződést nem okozhatnak. A táplálékláncon keresztül egészségügyi veszély nem várható.

Utalunk az 5.fejezet Emissziók/ immissziókban található fejtegetésekre is.

6.4. Összefoglalás

Összefoglalólag a környezet-egészségügyi területet érintő fellebbezési kérelmek vonatkozásában rögzítjük, hogy az első fokú eljárásban készült egyértelmű szakvélemények alapján az emberi élet és egészség veszélyeztetése vagy a szomszédok túlzott zavarása nem várható. Ezért azok a fellebbezések, amelyek az élet vagy az egészség veszélyeztetésétől tartanak, illetve azt állítják, hogy túlzott zavaró hatások lépnek fel, megalapozottság hiányában elutasítandók.

Ezzel összefüggésben a szakértő azon kijelentésére utalunk, miszerint a modern hulladékégető létesítményekről készült számtalan tanulmány igazolja, hogy azok légszennyezőanyag-kibocsátása (beleértve a dioxinokat és a nehézfémeket) semmilyen oksági összefüggést nem mutat a környező lakosság betegségeivel.

7. Természetvédelem

7.4.3. A magyarországi növény- és állatvilágra, különösen a védett magyar területeken aggályosnak tartott hatásokról

A Környezetvédelmi Szenátus kiegészítette a vizsgálati eljárást a fellebbezők azon állítása alapján, miszerint a védett magyar területeket a természetvédelmi megítélés során nem vették figyelembe, illetve hogy helytelen az a szakmai és jogi következtetés, miszerint a védett területeket hatás nem éri (l. a fenti 7.3.3. fejezetet). Dr. Kollár szakértő úr 2009. november 22-i szakvéleményében világosan levezette, hogy a jelen projekt megvalósítása és üzemeltetése által semmilyen hátrányos hatás nem várható az európai védelem alatt álló őrségi terület védelmi céljai vonatkozásában. Az első fokú hatóság azon következtetése, miszerint a környezeti hatásvizsgálat alapján az Őrség mint Natura 2000 terület védelmi céljaira hatás nem várható a Környezetvédelmi Szenátus számára a vizsgálati eljárás alapján indokoltnak látszik. A kiegészítő vizsgálati eljárás eredményei alapján dr. Weber hatósági környezetvédelmi szakértő (szakvélemény 30. oldal) állítása igazolásra kerül, aki kifejti, hogy a tervezett létesítmény gyakorlatilag valamennyi hatása a távolság növekedésével csökken, és mivel már a közvetlen közelében fekvő biotópok és védett területek vonatkozásában sem várható negatív hatás, ezért a magyar területen fekvő védett területek vonatkozásában sem kell tartani negatív hatásoktól.

Ami a növény- és állatvilágra a Magyar Állam területén várható hatások összességét illeti, a Környezetvédelmi Szenátus számára a vizsgálati eljárás, de különösen dr. Weber hatósági szakértő (természetvédelmi szakterület) szakvéleménye, dr. Kollár szakértő kiegészítő szakvéleménye továbbá dr. Scheicher szakértő (klíma és légszennyezőanyag-emissziók) szakvéleménye alapján egyértelmű, hogy a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17.§ (2) bekezdés 2. pontjában található immisszió minimalizálási előírás a növények, állatok és életterek vonatkozásában is betartásra kerül. A szakértők sem a levegő, sem pedig a víz mint potenciális hatóútvonal vonatkozásában, de a területfelhasználás, a zaj- és fényemissziók vonatkozásában sem tudtak semmilyen releváns hatást megállapítani a védendő javak vonatkozásában. A projekt hatásterületén a légszennyezőanyag-immissziók az irrelevanciaküszöb alatt maradnak, és az egyértelmű szakvélemények alapján még az irreleváns immissziók hatásterülete sem ér el Magyarországra, különösen nem a magyar Natura 2000 területre. A magyarországi vizeket a projekt közvetlenül nem érinti, közvetett hatások általi élettér-változások nem várhatók, mivel a magyar védett területek talajvízében, illetve a felszíni vizekbe beavatkozás nincs tervbe véve.

Az első fokú és a kiegészítő vizsgálati eljárás fenti eredményei alapján arra utaló jel sincs, hogy a magyar területen előforduló állat- vagy növényállományra vonatkozó részletesebb vizsgálatok más eredményt hozhatnának. Megfelelően megalapozott állításokat a hirdetmény alapján érkezett fellebbezések és állásfoglalások sem tartalmaznak. Számos ritka faj, mint pl. a siketfajd (az Őrségi Nemzeti Park címerállata) előfordulását, az őrségi élőhelyek ökológiai értékét és a természetvédelmi szakma szemszögéből vett jelentőségét, amelyek különösképpen a PRONAS (SN 6.oldaltól) fellebbezésében és állásfoglalásban kerülnek említésre, a

hatósági természetvédelmi szakértő és dr. Kollár szakértő úr egyáltalán nem vitatták. A várható immissziók, különösen a légszennyező anyagok tekintetében azonban a környezeti hatásvizsgálat eredményei, a mezőgazdasági, vegetációs és talajszakértő valamint az erdészeti és vadászati szakértő szakvéleménye szerint olyan nagyságrendűek, amelynél az állatok és növények projekeredetű érintettsége kizárható. A Környezetvédelmi Szenátus számára a (kiegészítő) vizsgálati eljárás alapján egyértelmű tehát, hogy Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) (különösen pedig a 17. § 2. bekezdés 2. pontjában foglalt engedélyezési szempontok) a Magyar Állam területe és a védettség alatt álló magyar térségek vonatkozásában betartottak. Mivel a projekt következtében az európai védelem alatt álló területekre semmilyen lényeges vagy tartós hatás nem várható, ezért az élőhely direktíva követelményei értelmében további alternatívavizsgálat sem szükséges.

8. Táj és rekreáció

8.5. Végkövetkeztetések:

Nem vitatott, hogy a projektet nem az 1990-es burgenlandi Természetvédelmi és tájgondozási törvény – (NG) alapján kijelölt Lafnitztal Natura 2000 területen, ill. a Rába tájvédelmi terület és natúrpark területén szándékozzák megvalósítani. A környezeti hatásvizsgálat és a környezeti összeférhetőségi nyilatkozathoz tartozó szakvélemény alapján a projekt ezeket a védett területeket nem érinti. Mivel a Rába Natúrpark és tájvédelmi terület vonatkozásában beavatkozást nem terveznek, így ezzel kapcsolatos engedélyezési kötelezettség sem áll fenn. Ugyanez érvényes a magyar területen fekvő Őrségi Nemzeti Park és Natura 2000 terület, a Felső Rába völgye ramsari terület és a Raab-Őrség-Goricko három országot érintő natúrpark területére (l. a környezeti hatásvizsgálat 107. oldalán található 6.10 pontot, Proksch okleveles mérnök szakvéleményének 77. oldalát).

Mivel a tájkép sem mint védett cél, sem pedig mint fenntartandó célkitűzés nem szerepel a Burgenlandi Tartományi Kormány 2007. IV. 26-i számú rendeletében, melynek a Tartományi Törvénytárban (LGBI.) szereplő száma 37/2007 és címe „A Lapincs völgye mint európai védett terület”, ezért az 1990. évi burgenlandi Természetvédelmi és tájgondozási törvény (NG) 22d § 5. bekezdése szerinti bejelentési kötelezettség nem áll fenn. A vonatkozó normatív – fentebb idézett – rendelkezések alapján valamely tájvédelmi körzet rendelettel alapított védett területi státusza térben az ebben a rendeletben pontosan definiált területre korlátozott. A rendelet nem foglalja magába a szomszédos területek vagy egyes, a védett területből kiragadott területek (ún. enklávék) speciális védettségi státuszát. Nem vitatott, hogy a létesítményt nem a Natura 2000 területen tervezik felépíteni, hanem egy már meglévő technológiai park része lesz, melyen jellegének megfelelő előzetes terhelés áll fenn. Tischler szakértő, okleveles mérnök, kifejezetten utalt rá, hogy a táj minősége és rekreációs hatása a technológiai park már meglévő infrastruktúra közvetlen közelében tendenciájában már most is csökkent, miközben a kísérő intézkedések hozzájárulnak az infrastruktúra jobb beágyazásához. Mivel a projekt más alkotóeleme nem érinti fizikailag ezt a tájvédelmi körzetet és az 1990. évi burgenlandi Természetvédelmi és tájgondozási törvény a tájvédelmi körzetekre kívülről gyakorolt határokat nem rögzít, így az 1990. évi burgenlandi Természetvédelmi és tájgondozási törvény 23. § 6. bekezdése szerinti, a Tartományi

Törvénytár (LGBI) 68/1997 számú rendelettel összefüggő engedélyezési kötelezettség kiesik. E tájvédelmi körzet natúrparkká nyilvánítása az 1990. évi burgenlandi Természetvédelmi és tájgondozási törvény szerint engedélyezési jogi következménnyel nem jár, mivel itt is csak a szigorú területvédelem érvényesül, vagyis a bármiféle külső behatások itt szintén nincsenek rögzítve.

Mivel vitán felül áll, hogy a létesítmény ipari és üzemi területnek minősített területen valósul meg, ahol már működik egy ipari park, az 1990. évi burgenlandi Természetvédelmi és tájgondozási törvény 5. és 6. § szerint sem áll fenn engedélyezési kötelezettség.

Mivel az olyan létesítmények, amelyek engedélyezése a hulladékjogi előírások miatt szükséges, a burgenlandi Építési törvény (Bgl. BauG) 1. § 2. bekezdés 3. pontja alapján a törvény hatálya alól ki lettek véve, ennyiben a jelen projektre a fenti törvény 3. § 4. pontja szerinti engedélyezhetőségi vizsgálat hulladékjogi engedélyezésre nem vonatkozik. Összefoglalva, a fentiekből az következik, hogy a burgenlandi törvényalkotó szándéka szerint az eljárás tárgyát képező projektre a tájvédelem szempontjából semmiféle engedélyezési vagy bejelentési kötelezettség nem vonatkozik, és ezzel különösképpen a tájképre vagy a rekreációra gyakorolt hatások engedélyezési kötelezettsége sem áll fenn.

A fellebbezési hatóságnak a tájkép megítélése vonatkozásában a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 4. és 5. bekezdés alapján kell eljárnia, és ellenőriznie, hogy a közérdekek, különösen a környezetvédelem figyelembe vételével az átfogó értékelés azt eredményezi-e, hogy a projekt és hatásai következtében, elsősorban a kölcsönhatások, kumulációk és vagy áthelyeződések által súlyos környezetterhelések várhatók, amelyeket alkalmas kikötésekkel, feltételekkel, határidőtűzéssel, projektmódosításokkal, ellensúlyozó intézkedésekkel vagy egyéb előírásokkal nem lehet megakadályozni, vagy tűrhető mértékűre csökkenteni. A Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § szerinti átfogó értékeléshez ezért először is valamennyi, a projekthez kapcsolódó környezeti hatást minél teljesebb körben fel kell venni, majd ezeket átfogó kontextusba állítani, vagyis összességében és egymáshoz való viszonyukban megítélni (*Bergthaler-Weber-Wimmer*, idézett mű, IX fejezet, 41. széljegyzet). Egy ilyen jellegű átfogó értékelés alapján ezért súlyosnak minősíthetők olyan környezetterhelések is, amelyeket a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 1. bekezdés szerint alkalmazandó közigazgatási előírások tartalmazzák, amelyek alapján azonban nem jelentenének alapot a kérelem elutasításra (*Bergthaler-Weber-Wimmer*, idézett mű, IX fejezet, 43. széljegyzet).

A hivatkozott szakvéleményeken alapuló megállapításokból adódik, hogy a heiligenkreuzi hulladékégető tervezett létesítmény megvalósítása negatív hatással van a tájképre és a rekreációra. A leendő hulladékégető optikai hatáskörzetében felmerülő tájképi és településképi érzékenység megítélése, valamint a várható képi hatás intenzitása résztérsegre vonatkoztatott megítélése alapján, mely utóbbi hatástényezői a területhasználat, az elválasztó hatások/módosítások, a helység- és tájképet befolyásoló hatóelemek jellemzése célját szolgáló funkciós összefüggések és optikai hatások, valamint e hatótényezőknek a rekreációs célú használat mint védendő érték tekintetében, továbbá a technika mai állása szerint résztérsegre vonatkozású beavatkozási igény, valamint a résztérsegre vonatkozóan feltárt

beavatkozási igények együttes értékelése alapján a táj és rekreációs szakterületre nézve ötfokozatú értékelő skála alapul vételével (a beavatkozási igény: nincs/igen csekély, csekély, közepes, nagy, igen nagy) a határozat szerint előírt kísérő intézkedésekre figyelemmel (gáttöltések, takarónövényzet telepítése, reflexiómentes, illetve reflexiószegény homlokzatkialakítás, az éjszakai fényemissziók minimalizálása) nagy beavatkozási igény adódik a tárgyi projekt vonatkozásában. A dupla kémények és az örvényágyas berendezés optikai dominanciája, valamint a látástér javítása vonatkozásában csak feltételesen hatékony intézkedések és az átlátási kapcsolatok zavarásával (elsősorban a heilingenkreuzi templom és Deutsch Minihof felől) jelentős negatív hatásokat várnak a táj mint védendő érték vonatkozásában, miközben a terhelhetőségi határok túllépésre nem kerülnek. Mogersdorf és a szentgotthárdi fürdő mint látástengely vonatkozásában mérsékelt hátrányos hatások várhatóak, amelyek nem vezetnek a védett érték minőségének jelentős változásához. A szabadtéri rekreáció vonatkozásában mérsékelt hátrányos hatások várhatóak (pl. füstoszlop, hulladékszállítmányok stb.). A táj rekreációs értékének minősége semmiképpen sem változik jelentősen.

Összefoglalva a táj mint védendő érték vonatkozásában a határozatban előírt kikötések megvalósítása esetén mérsékelt hátrányos, részaspektusaiban jelentős, viszont még elfogadható hatásokkal lehet számolni. Ezeket a hatásokat a környezeti hatásvizsgálat eredményeként kell figyelembe venni és mellékrendelésekkel csak részben lehet ellensúlyozni. A tervezett projekt valamennyi környezeti hatásának átfogó értékelése körében azonban ez nem vezet ahhoz, hogy a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 5. bekezdése szerinti súlyos környezetterhelés esete fennálljon (erre vonatkozólag I. a 11. fejezetet).

A fent kifejtettekre utalunk a fellebbezők azon érveléseivel kapcsolatban, amelyek bár nem tartalmazzak konkrét hivatkozást vonatkozó jogszabályokra, azonban tartalmilag arra irányulnak, hogy a tájképre és a rekreációs funkcióra nézve felmerülő hatások olyannyira súlyosak, hogy megfelelő kísérő intézkedésekkel sem csökkenthetők elviselhető mértékre, és ezért a projektkérelmezők kérelmét a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 5. bekezdése alapján el kellett volna utasítani.

Ami a rekreációs értékre gyakorolt hatást illeti, először a rekreáció fogalmát kell tisztázni. A kifejezés igen tág értelmezése az (érintetlen) tájkép megőrzését is magában foglalja a zöldterületen, amelynek látványa esztétikai élvezetként kétségkívül rekreációs értékkel bír. Azonban – amint az már a fenti fejtegetésekből levezethető – a táj ilyen formán nem érintetlen, hanem van egy már meglévő technológiai park, amely több markáns, a tájképet meghatározó épületével és részével együttes hatást fejt ki és már ma is vannak füstoszlopok. A fellebbezők közül többen is a tervezett létesítmény Heilingenkreuz/Szentgotthárd környéke rekreációs értékére gyakorolni vélt hatását kizárólag a vonzó tájkép széttűzésára vezeti vissza, és a kerékpáros és túraútvonalakat rekreációs célból használók súlyos zavarásától tartanak. A Tischler szakértő, okleveles mérnök által számítógépes támogatással készített láthatósági elemzések bizonyítják, hogy a környékbeli túra- és kerékpáros útvonalokról már ma is láthatók a meglévő objektumok és a kerékpáros és túraútvonalak részben közvetlenül a technológiai park mellett haladnak el (lásd a Környezetvédelmi Szenátus 2009. X. 29-i helyszíni szemléjéről készült jegyzőkönyvet, SZ 69a) és így a rekreációs érték vonatkozásában is jelentős

előzetes terhelés áll fenn, amely jelentősen csökkenti a létesítmény megvalósítása általi beavatkozás relevanciáját (l. Proksch okleveles mérnök szakvéleményének 92. oldala). A hatások azonban főként takarással csökkenthetők. Ezért a projekt következtében a térség rekreációs célú használatában fellépő hatások jelentősége a zajhoz és a szaghatásokhoz képest alárendelt (Proksch okleveles mérnök szakvéleményének 78. oldala). Így a táj rekreációs értéke jelentős negatív változása szintén kizárható. Különösen a tervezett létesítmény tágabb körzetében található előzetes terhelések (ipari park) és azon körülmény alapján, hogy a szemétegető megépítésével a táj jellegének technoid felülírása nem megkezdődik, hanem csak folytatódik, valamint mivel a térség legtöbb, a rekreációs használat szempontjából igen kényes részéről a létesítményre való rálátás takarásokkal megszüntetésre, vagy jelentős korlátozásra kerül, illetve a létesítmény telephelyétől való távolság alapján a tervezett létesítmény optikai-vizuális dominanciája lényegesen csökkent, a táj rekreációs értékére gyakorolt súlyosan negatív hatások – amellet, hogy kétségkívül vannak hátrányos hatások – kizárhatóak.

A Környezetvédelmi Szenátus azonban az első fokú hatóság által előírt 11.13. számú kikötésre vonatkozóan (további) intézkedésként előírja, hogy a létesítmény közvetlen telephelyét érintő gyalogos és kerékpárutakra nézve (R1 jubileumi kerékpárút, stb.) már az építkezés megkezdése előtt (megfelelően jelölésekkel ellátott) alkalmas elkerülő útvonalakat kell hosszú távra létesíteni.

A fellebbezők azon érvelésére, miszerint az érintetlen tájba súlyosan természetidegen elemek kerülnek beiktatásra és nagy értékű, a táj jellegét adó tájelemeket elfogadhatatlan mértékben vesznek igénybe, azt az ellenérvet kell felhozni, hogy érintetlen tájrészek nincsenek, hanem egy technoid hatásokat mutató tájkép áll fenn. Ez okból érintetlen tájba való közvetlen beavatkozásra sor nem kerül. A tervezett létesítmény telephelyén nagy értékű, a táj jellegét meghatározó tájképi elemek igénybevételre nem kerülnek.

Több fellebbező azon kifogására, miszerint a lakosság körében nem végeztek „észlelésszichológiai vizsgálatot”, különösképpen a füstoszlop negatív pszichológiai hatására vonatkozólag a következő megjegyzéseket fűzzük: Az 1990. évi burgenlandi Természetvédelmi és tájgondozási törvény (NG 1990) védett értékekről szóló definíciója alapján „a tájkép valamennyi lehetséges szárazföldi, vízi és légi nézőpontból a táj reális megjelenésére vonatkozó észlelések mentálisan feldolgozott összessége”. Bár a burgenlandi Természetvédelmi és tájgondozási törvény (NG 1990) az eljárás tárgyát képező projekt vonatkozásában engedélyezési kötelezettséget nem keletkeztet, a fenti jogszabályi definícióból és valamennyi tájképelemzés és -értékelés ebben kifejezésre jutó szubjektivitásából azt lehetne következtetni, hogy a tájkép témaköre „felhasználófüggő”, vagyis a projekt által érintett tájhasználók értékítéleteit figyelembe vevő megközelítéssel is kezelhető szakértő által. Proksch úr szakvéleményében (75. oldal) kifejezetten utalt rá, hogy a tájképelemzés körében megkülönböztetik az ún. felhasználófüggetlen, a felhasználófüggő és a kombinált módszert, ahol az értékelés egyrészt egy vagy több szakértő ítéletén alapul, vagy másrészt a nyilvánosság – a laikusok – ítéletén (szakértők/laikusok paradigma). A felhasználófüggő eljárásoknál többek között felhasználói megkérdezéseket is végeztek annak érdekében, hogy több vélemény is rendelkezésre álljon a tájképek szépségére vonatkozólag, és ezáltal csupán egyetlen

értékelő személy szubjektív ítéletét kizárják. Ennek a megközelítésnek burkoltan alapját képezi az, hogy a szépségről alkotott ítélet mindenkor szubjektív esztétikai ítélet. Minél több értékelő személyben vált ki tehát a tájra tekintés hasonló érzéseket, annál magasabbra értékelhető az ítéletek potenciális általános elfogadottsága. Ez a módszertani megközelítés a gyakorlatban egyrészt a más módszerekkel összehasonlítva magasabb ráfordítás, másrészt pedig a „megkérdezett személyek mások általi befolyásoltságának” észlelése miatt nem vált be, és ebben az értelemben gyakorlati jelentőségre nem is tett szert, mert a táj egyedi észlelésében, vagyis a szemlélő-szemlélt objektum kapcsolatában szükségszerűen leképeződik az értékelést végző szocializációja, képzettsége, pillanatnyi hangulata, a média hatása, amelyek általában egyénileg lényegesen eltérő értékelési mércékhez és értékelésekhez vezetnek. Éppily kevésbé váltak be a felhasználófüggetlen és felhasználófüggő szempontokból összeálló ún. „kombinált eljárások”, amelyek szinte kizárólag kutatási projektek keretében, vagy tervezési döntések támogatására (pl. participatív tájtervezési projektek) kerültek alkalmazásra, a szakértői területen, illetve hatósági eljárások keretében azonban nem alkalmazták őket (Proksch okleveles mérnök szakvéleménye, 75. oldal). Konfliktusokkal terhes projekteknél megmutatkozik, hogy a tervezett dolog által érintett azon személyek, akik az elképzelést elutasítják, feltételezik a tájképre gyakorolt jelentős hatást, azok pedig, akik tendenciájában támogatólag állnak a tervezett projekthez, az ellenkezőjéből indulnak ki, illetve legalábbis megkérdőjelezzik a hatások jelentőségét. A „tájkép” témája így a tervezett projekttel szembeni értékítélet projekciójává válik. A tájkép értékelésének és annak a projekt következtében potenciálisan, illetve várhatóan fellépő változásainak felhasználófüggő szakvélemény opcionális bevonása az eljárásba elsősorban a tervezés által érintett személyek fenti értékítéletét képezné le, anélkül, hogy lehetséges lenne módszertani szempontból értéksemlegesen elkülöníteni a projekttel szembeni általános értékítéleteket a vita tárgyát képező, a tájkép optikai-vizuális megjelenésében bekövetkező változásoktól. Ez azonban azt jelenti, hogy ha – mint a jelen esetben – az eljárás tárgya hulladékfeldolgozó létesítmény, maga a tervezett projekttel kapcsolatos értékítélet determinálná a tájkép projekthez fűződő változásainak megfogalmazott értékelését, úgyhogy valamely projekt társadalmi elfogadottságának kérdése nem lenne elkülöníthető a tájkép témakörétől. Ez okból a tájkép értékelésénél felhasználófüggetlen tájkép értékelési megközelítéseket alkalmaznak, a felhasználófüggő módszer ugyanis ellenkezik a környezeti hatásvizsgálatok körében alkalmazott gyakorlattal, valamint a normatív előírásokkal és eljárási utasításokkal is. Ezért az észlelépszichológiai vizsgálat el nem végzéséből eredően hiányosság nem áll fenn.

Az Unglaub okleveles mérnök által kritikával illetett, fentebb felsorolt problémakörökkel már az előző fejezetekben részletesen foglalkoztunk, itt csak utalunk az ott kifejtettekre. Összefoglalva az adódik, hogy az Unglaub mérnök által kifogásolt eljárási hiányosságok, különösképpen Tischler úr szakvéleményére vonatkozólag, nem állnak fenn. Jogi fejtegetései sem meggyőzőek arra nézve, hogy az általa kívánt eredményre jussunk, miszerint a létesítményt környezeti szempontból össze nem férhetőnek kellene ítélni. Elkerülte ugyanis a figyelmét, hogy valamely tájvédelmi körzet védett területi státusza – a vonatkozó normatív rendelkezések alapján – a rendelet szerint a mindenkori védett terület pontosan definiált területére korlátozott, és nem vonja maga után a szomszédos, vagy a védett területből szigetszerűen kiragadott területek („enklávék”) speciálisan védett státuszát.

Az a bíráló, miszerint „a heiligenkreuzi hulladékégető létesítménye túllépi a táj jellege alapvető megváltoztatásának küszöbét” mindenképpen megalapozatlan.

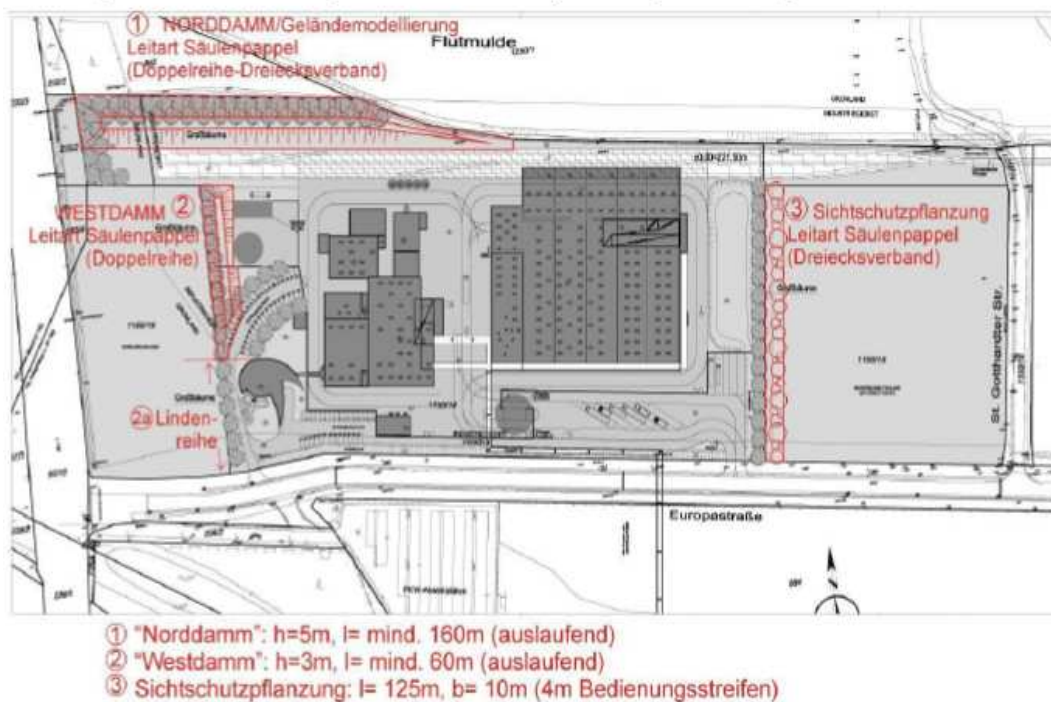
8.6. Kikötések

A Környezetvédelmi Szenátus előtt lefolytatott kiegészítő eljárásban nyert eredmények megmutatják, hogy bár az ahhoz való hozzájáruláshoz, hogy a környezetet magas szinten védjük egyrésztől (amint azt részleteiben már az egyes szakterületekre vonatkozó megfontolások keretében megindokoltuk) szükséges egy sor további kikötés előírása, amelyek azonban másrésztől biztosítják, hogy az első fokú hatóság átfogó értékelésében végső soron semmi nem változik (víz, a levegő tisztán tartása, táj). A Környezetvédelmi Szenátus által eszközölt módosítások lényegében a kikötések pontosításai, illetve részben azok kiegészítései. Ez már fogalmilag is kizárja az első fokú hatóság átfogó értékelésének megkérdőjelezését, miszerint a létesítmény környezeti szempontból összeférhető.

A tájképre gyakorolt súlyos hatások takarást biztosító növényzet ültetése és a homlokzat megfelelő kialakítása révén minimalizálásáról, valamint a takarásról és annak hatékonyságáról:

A projektet ellenzők jelen fellebbezéseiben kifogásolják, hogy az első fokú hatóság által a táj, mint védendő érték vonatkozásában előírt kikötések nem elegendők. Megalapozott a fellebbezők azon konkrét kifogása, miszerint a létesítendő töltések stabilitása nem biztosított. A 11.1 kikötés a) alpontját ezért megfelelő intézkedésekkel ki kell egészíteni, úgyhogy a kikötés megfogalmazása helyesen a következő:

Abbildung 21: Dammschüttungen und Sichtschutzpflanzungen im Anlagenbereich

A fellebbezőknek a tervezett, illetve előírt rálátásvédelmi intézkedésekre vonatkozó kifogásaira a válasz az, hogy a kiterjedt növényzettelepítési intézkedések követelése a tájrendezés körében nem indokolt. Amint arra már Tischler szakértő úr is utalt szakvéleményének 22. oldalán, a 90-es évek végén, az ipari park feltárásakor kellett volna idejekorán növényzetet telepíteni, amire nem került sor, pedig a kiterjedt kialakításra vonatkozó projektdokumentumok rendelkezésre álltak, tartalmuk azonban nem került megvalósításra. Ez azonban azt jelenti, hogy a táj jelenlegi állapota – ipari park, technoid jellegű megjelenéssel – képezi a tárgyi engedélyezési eljárás referenciaállapotát, a maga előzetes terheléseivel, nem pedig egy tájtervezési alapú vízió. Proksch szakértő szakvéleményében szintén világosan utal rá (73-74. oldal), hogy a létesítmény optikai távhatását sem az előirányzott kísérő intézkedésekkel, sem további kiegészítő tájrendezési intézkedésekkel nem lehet kompenzálni, hanem az előírt kikötések célja a tervezett projekt jobb beillesztése a tájba, és így a hatások csökkentése. A tartományi környezetvédelmi ombudsman által a környező települések szélén, a túra és kerékpárútvonalak és a fontos kilátópontok közelében követelt kiterjedt beültetések megvalósításának elmaradása esetén sem várhatók elfogadhatatlan hatások a tájkép, mint védendő értékre nézve, hanem az előírt kikötések egy további elemet képeznek a magas védettségi szint elérésében. Tischler szakértő (szakvéleménye 41. és 48. oldalán) helytállóan utal arra is, hogy az olyan tervezési eszközök, mint a Bilaterális Részregionális Fejlesztési Program, vagy a tájkerettervek államhatalmi feladatot képeznek, és hogy például a létesítmény területén túlmenő tájgondozási tervek készítése a projektkérelmezők hatáskörén kívül esik, és környezeti hatásvizsgálati eljárás keretében nem írható elő.

Több fellebbező is igényelte, hogy kikötéssel kötelezzük a projektkérelmezőket a töltést alkotó anyagnak a tervezett növényzettelepítéshez való alkalmasságának szavatolására.

Ez a kérelem alapos. A 11.14. számú kikötés szerinti követelmények teljesíthetőségét megfelelő kiviteliterv-szintű tervezési dokumentumok utólagos benyújtásával kell igazolni. A létesítendő zajvédelmi töltések és rálátásvédő növénybeültetések mint intézkedések hatékonyságára nézve szakmai szempontból, a látványtervekben ábrázolt fmagasságok eléréséig terjedő időszak tekintetében a burgenlandi környezetvédelmi ombudsman iránymutatásait kell követni. A fásítás látványtervekben ábrázolt magassága tendenciájában túl kedvező képet láttat, amely azonban szakvéleményi szempontból nem releváns. Utalni kell viszont arra, hogy az előírandó rálátást takaró növénytelepítés elsődleges célja a létesítmény jobb beágyazása a tájba, valamint az, hogy a megfigyelő szemében tendenciájában optikailag csökkentse az építmény magasságát. A tárgyi kísérő intézkedésekkel csak a létesítmény közvetlen közelében érhető el hatékony takarás. Ezáltal a fák magassága, valamint a fásítás megcélzott magassága elérésének időpontja, mint szempont jelentősége relativizálódik. Arra is utalni kell, hogy a rálátásvédő töltés és a növénytelepítés kombinációja már a töltés megépítését követően biztosítja a létesítmény alsó részének takarását.

Az első fokú hatóság a projektkérelmezőket határozatában, a 11.14. számú kikötés keretében ökológiai építésfelügyelet felállítására kötelezte a különféle kikötések felügyeletének céljára, az alábbi tartalommal:

„11.14. A ökológiai építésfelügyelet köteles a 11.1-től 11.12. kikötések körében előírt intézkedések megvalósítását felügyelni. Ez vonatkozik különösen azon töltések kialakítására, amelyeknél a szabálytalan, tagolt kivitel (terepmodellezés) kívánatos, Ez vonatkozik különösen a gátak kialakítására, amelyeknél szabálytalan, tagolt kivitelre (a terep modellezése) kell törekedni, továbbá a töltésbeültetés tekintetében a beültetés módja és a növényfajok kiválasztása körében. A felhasznált növények meghatározásának méret, iskolázottság, fajta, származás stb., valamint a szükséges gondozás tekintetében a környezetvédelmi és a tájesztétikai szempontok figyelembevételével kell történnie.”

Ezt a kikötést ki kell bővíteni és az ökológiai építésfelügyeletnek elő kell írni az alkalmas, az ÖNORM-nak megfelelő, humuszos felső talajréteg használatát, miközben a kiegészített kikötésre a rendelkező rész 11.14-es kikötésre vonatkozó részében utalni kell.

A fellebbezésekben nevesítik a töltésépítmény hosszú távú és folyamatos ápolása, valamint az ültetendő fák gondozása igazolásának hiányát, ami alapos kifogás és ezért a 11.14-es kikötést ki kellett egészíteni azzal a fordulattal, hogy „beleértve a megmaradást és fejlődést segítő gondozást”.

Alapos a jogorvoslattal élők által a 11.4-11.10. számú kikötésben a kizárólag honos, regionálisan tipikus fajok alkalmazásának követelése a rálátásvédő növényzet telepítésénél. Elsősorban természetvédelmi és tájökológiai szempontok indokolják, hogy a *Populus nigra italica* helyett az élőhelynek megfelelő hazai lombos fákat (*Populus nigra*, *Populus alba*, *Acer platanoides*, stb.) ültessenek. A heiligenkreuzi hulladékégető közvetlen környezetében előirányzott kísérő intézkedésekkel összefüggésben (töltéskészítés, rálátásvédő növénytelepítések) megemlítendő, hogy a javasolt intézkedések alkalmasak az infrastruktúra tájba való beilleszkedésének tendenciájában való javításához.

Ezért az első fokú hatóság kikötéseit módosítani kell az alábbiak szerint:

11.6 A telepítendő növényzet túlságosan monoton megjelenésének elkerülése érdekében különféle méretű növényeket kell felhasználni: két vagy hároméves, egyszer vagy kétszer iskolázott cserjéket, 40/60, 60/80 és 80/100 méretben, és konténeres vékony suhángokat 125/150 méretben.

11.7 A látvány minél gyorsabb elfedése érdekében földlabdás, háromszor iskolázott, magastörzsű, minimum 18/20 törzskerületű fákat két sorban, háromszög kötésben kell kiültetni. Megfelelő megmaradást és növekedést biztosító gondozást kell biztosítani legalább 3 évig az ÖNORM L 2241 szerint.

A növényzet telepítésénél az alábbi fajok használhatók:

11.7 A töltéskoronát az északi töltésen gyorsnövésű nyárral (*Populus alba*, *Populus nigra*), két sorban, háromszög kötésben, valamint az északi töltésrészt nagy koronájú fákkal (pl. kislevelű hárssal) és elé ültetett cserjesorral kell betelepíteni.

A nyugati töltést szintén honos nyárfajokkal (*Populus alba*, *Populus nigra*, háromszög kötésben), nagykoronájú fák és cserjeszint kombinációjával kell betelepíteni.

11.14 Az ökológiai építésfelügyelet köteles a 11.1 és a 11.12 pontban előírt intézkedések végrehajtását felügyelni. Ez vonatkozik különösen azon töltések kialakítására, amelyeknél a szabálytalan, tagolt kivitel (terepmodellezés) kívánatos; az alkalmas, az ÖNORM-nak megfelelő humuszos felső talajréteg alkalmazására, valamint a töltésen való növénytelepítésnél a beültetés jellegére és a növényfajta kiválasztására, beleértve a megmaradást és fejlődést segítő gondozást.

A felhasznált növények nagyság, iskolázottság, fajta, származás stb. szempontjából történő meghatározását, valamint a szükséges gondozást az ökológiai, valamint a tájésztétikai szempontok figyelembevételével kell végezni.

A fellebbezők világításra és azzal kapcsolatos zavarokra vonatkozó kérelme eredményes nem lehetett. A megtámadott határozatban már helyt adtak annak az érvnek, miszerint a kizárólag lefelé sugárzó, magasnyomású nátriumgőz-lámpák használatát írták elő. Ez természetvédelmi és tájökölógiai szempontból biztosítja az alacsony vonzerőt a rovarfaunára nézve.

A 15.2. számú kikötésről (I. a Természetvédelem című 7. fejezetet)

15.2 Az engedélyes legkésőbb 3 hónappal az építési munkálatok megkezdése előtt köteles megbízni az ökológiai építésfelügyelet ellátásával egy olyan szakértőt (akinek szakterülete a tájtervezés és tájrendezés vagy a biológia), aki a területet ismeri és madártani szaktudással is rendelkezik. Erről a hatóságot írásban tájékoztatni kell.

Az ökológiai építésfelügyeletet az alábbi feladatokkal kell megbízni:

- Az engedélyezett/megállapított terv határozat- és projektkonform megvalósításának rendszeres felügyelete. Az ökológiai építésfelügyelet haladéktalanul köteles a hatóságnak jelenteni az engedélyezett projekttől való eltéréseket illetve az engedélyező határozatban foglalt kikötések és feltételek be nem tartását;
- a látványt takaró növényzet, valamint egyéb, a projekt szerint előirányzott vagy előírt növénytelepítési intézkedésekhez szükséges növényfajok környezetvédelmi szempontok szerinti kiválasztásában való részvétel, azok jóváhagyása (öshonos növényfajok alkalmazása), és a növények szakszerű ültetésének és gondozásának felügyelete;
- részletes előírások kidolgozása a tervezett tározómedence kétéltűbarát kialakításához, miközben biztosítani kell, hogy a megfelelő kialakítás révén a tározó hidraulikus és tűzvédelmi funkciója ne korlátozódjon;
- közreműködés a projektben előirányzott növénytelepítési intézkedések megvalósításában a kényes (ritka, veszélyeztetett, védett) költőmadárfajok és a rendszeresen átvonuló madárfajok élőhelyigényére figyelemmel.

9. Geológia és hidrogeológia, vízgazdálkodás

9.3. Végkövetkeztetések

9.3.1. Általánosságok

9.3.2. A projektkérelmezők fellebbezése az előírt szivattyúzási próba ellen

A Környezetvédelmi Szenátus által kirendelt szakértő arra a kérdésre, hogy a 10.11 pontban előírt szivattyúzási próba szükséges-e annak érdekében, hogy a talajvíz állapotát és az Ausztriában, illetve Magyarországon fennálló vízügyi jogokat meg lehessen ítélni, a következőket fejtette ki:

A vizsgálat során messzemenőig a projekt saját adatait használtuk fel. A maximális vízkivételi mennyiség, vagyis $80.000 \text{ m}^3/\text{év}$, $260 \text{ m}^3/\text{nap}$, illetve maximum 4 l/s , és a kalkulált talajvízmélység alapján a technika mai állása szerinti számítási módszerek segítségével feszített tükrű talajvízre nézve a talajvízsüllyedés $1,4 \text{ m}$ (magas talajvíz esetén) és $2,4 \text{ m}$ (alacsony talajvíz esetén) között határozható meg. Világosan kitűnik, hogy a vízszint alacsony talajvíz esetén a talajvízsüllyedés miatt a megengedhető legalacsonyabb leszívási mélység magassági pontja alá kerülne, ami a kivehető mennyiség csökkenését jelenti. Amint ebből nyilvánvaló, a talajvízsüllyedés mértéke annál nagyobb, minél kisebb a talajvíz vízzáróréteg feletti magassága. Így tehát a maximális lehetséges talajvízsüllyedés a projekt szerint előírányzott megengedhető legalacsonyabb leszívási mélység figyelembevételével $1,8 \text{ m}$.

Kiszámításra került továbbá a talajvízsüllyedés hatótávolsága, amiből 134 méteres maximális depressziós távolság adódott. A fellebbezők talajvíznyerő létesítményeitől (vízszövetkezetek) több mint 900 m -rel feljebb fekszenek a talajvíz folyása felett, áramlási iránnyal szemben, ami messze meghaladja a fenti távolságot, és így a talajvízsüllyedés a kutakban fennálló talajvízszintre, vagyis a kutak hozamára várhatóan nem lesz hatással. Mindezen adatok igazolják a projektgazda és a környezetvédelmi szakértő állításait. Az altalaj feltárása kiterjedt geológiai és hidrogeológiai vizsgálatokon alapult; a lényegi paraméterek meghatározásra kerültek, és a számtalan más talajvíznyerés során szerzett tapasztalatból levezethető a kalkulálható hatásértékek messzemenő közelítése a természetes körülmények között tapasztalható értékekhez.

Ez okból a Dr. Stefan Haider okleveles mérnök által, első szakvéleményében követelt rövid szivattyúzási próba elvégzésével minden további nélkül egyet lehet érteni. E vízgazdálkodási próba célja lényegében a kutak megfelelő kiépítésének és működési módjának dokumentálása, aminek pusztán tájékoztató jellege van – projektkérelmezők tekintetében is. Egy ilyen jellegű próba semmi esetre sem szolgál a hidraulikai jellemzők és mások jogai sérülésének megállapítására. Utóbbi célra elegendő vizsgálat és számítás áll rendelkezésre. Ezen túlmenően abból kell kiindulni, hogy a Heiligenkreuz-Wallendorf vízvédelmi hatásterület körülhatárolása az illetékes hatóságok részéről a megfelelő iratok alapján szakszerűen történt meg. Ezeket az iratokat a projekt értékelése során figyelembe vettük.

Ezért szakmai szempontból nem támasztható alá 20 hetes szivattyúzási próba követelése, amely kizárólag olyan, a talajvíz hidraulikája és mások jogainak potenciális sérülése körében elvégzendő vizsgálatokat tenne lehetővé, amely adatok a kiterjedt vizsgálatok révén amúgy is már kellő pontossággal ismertek (Stangl szakvélemény, 66. oldaltól kezdődő rész).

A Környezetvédelmi Szenátus az átfogó és világos szakvélemény alapján megállapítja, hogy a megtámadott határozat 10.11 számú kikötésében a maximum 4 l/s vízkivétellel tervezett kutak vonatkozásában előírt szivattyúzási próba nem szükséges ahhoz, hogy a talajvíz állapotára és a Magyarországon és Ausztriában fennálló vízjogi jogokra való hatások megítélésére kerülhessenek. Ezért a projektkérelmezők fellebbezésének e pontban helyt kellett adni, és a 10.11 számú kikötést ((monitoring-előírás) mással való helyettesítés nélkül törölni.

Jogi szempontból nem lehetséges egyrészt előírni egy szivattyúzási próbát, hogy felismeréseket nyerjünk belőle annak megítéléséhez, hogy sérül-e a közérdek vagy valamilyen fennálló jog, másrészt pedig kiadni az engedélyt az iparívíz-kivételre, illetve kiadni az iparívíz-kivételi engedélyt másrészt pedig tartós szivattyúzási próbát előírni.

A világos szakvéleményből kivehető, hogy sem a közérdek, sem mások joga nem sérül. A projekt tárgyát képező kutak létesítése és maximum 4 l/s iparívíz-kivétel 1959. évi Vízjogi törvény (WRG) 10. § 2. bekezdés szerinti engedélyezésének feltételei tehát adottak.

9.3.3. A Lenzing Fibers GmbH vízügyi jogainak igénybevétele

9.3.4. A talajvíztest megfelelő mennyiségi és kémiai állapotának romlása

Már az első fokú hatóság határozata utal a rendelkezésre álló szakvéleményekre való hivatkozással arra, hogy a talajvíztest állapotának romlása nem várható. Az előírt hosszú távú szivattyúzási próba és az ezzel összefüggő nyitott kérdések tekintetében, különösen arra nézve, hogy nagy valószínűséggel kizárható-e a talajvíztest állapotának romlása, a Környezetvédelmi Szenátus szükségesnek látta Stangl szakértőt megbízni e nyitott kérdések szakmai tisztázásával.

A szakértő arra a kérdésre, hogy a kérelmezett vízkivétel alapján várható-e a talajvíztest megfelelő mennyiségi és kémiai állapotának romlása, a következőképpen foglalt állást:

A grazi Joanneum Research Kutatási Társaság Vízi Erőforrásgazdálkodási Intézetének „Kritikus talajvízszint-helyzetek a Mura völgyében Graztól Radkersburgig” című, 2004. szeptemberi publikációja szerint a Stájerországi Tartományi Kormány Vízgazdálkodási Tervező Szervezete megbízásából meghatározásra került a kritikus talajvízszint. Ennek során célszerűnek mutatkozott ezt a talajvíz tározási magasság plusz az 1992-2003 alacsony talajvíznél (KGW75) fennálló talajvízmélység 75 %-aként meghatározni. Amennyiben a vízszint nem süllyed tartósan ez alá, úgy abból kell kiindulni, hogy a talajvíztest megfelelő mennyiségi állapota nem veszélyeztetett.

A számított és közölt alapadatok alapján a projekt által érintett területre 217,23 m A.f. kritikus talajvízszintet állapítottak meg, miközben a megfigyelési időszak – hasonlóan a közelben fekvő hidrográfiai szondákhoz – 1988-tól 2007-ig lett kiterjesztve.

A vizsgálat során szerzett valamennyi adatra való tekintettel a megengedhető legalacsonyabb leszívási mélységet a kritikus talajvízszint magassági vonalára,

217,2 m A.f. tételét ítélték szükségesnek. A helyi körülmények alapján megállapították, hogy három kútból való vízvételi lehetőségnél a megengedhető legalacsonyabb leszívási mélység növelése ellenére még elegendő iparivíz áll rendelkezésre.

A projektkérelmezők kifejtették, hogy a Mura völgye Graztól Radkersburgig vizsgált kritikus talajvízszintje nem vihető át a Heilingekreuz térségében érvényes talajvíz-helyzetre, ezzel szemben azonban a grazi Joanneum Research Kutatási Társaság Vízi Erőforrásgazdálkodási Intézete által 2004. szeptemberében készített, fent idézett vizsgálat tudományos dolgozatnak számít, amely tartalmazza a kritikus talajvízszint megállapításának általános alapjait. E publikáció keretében célravezető volt a kritikus talajvízszintet a vízzáró réteg szintjéhez képest az 1992-2003 közötti időszakban alacsony talajvíznél fennálló vízzáróréteg feletti magasság 75 %-át hozzáadva meghatározni. Amennyiben tartósan nem mennek e szint alá, úgy abból kell kiindulni, hogy a talajvíztest megfelelő mennyiségi állapota nem veszélyeztetett. Az itt feltüntetett módszerek minden bizonnyal alkalmasak a kritikus talajvízszint meghatározására, és Stangl szakértő (szakvélemény 71. oldaltól) ezzel kapcsolatos fejtegetései megalapozottnak tekintendők, melyeket a projektkérelmezők jogi képviselője által benyújtott szakvélemény sem képes cáfolni.

Arra a kérdésre vonatkozólag, hogy a megfelelő minőségi állapot romlani fog-e, Stangl szakértő úr szakvéleményében (a 73. oldaltól kezdődő részben) kifejti, hogy a talajvíz minőségének befolyásolása elvben a felszínről történik, legyen az például intenzív mezőgazdasági használat, vagy korábbi szennyezés. A talajvízkivétel következtében a talajvízszint a fentiekben kifejtettek szerint süllyed. Ennek az a következménye, hogy a depressziós tölcser területén szivárgási utak alakulnak ki a felszínen keresztül bevitt káros anyagokra nézve és így az adszorpció és retenció valószínűsége jelentősen nő. Az adott esetben a talajvíz a mélységi vízelvezetés és a iparivíz-kivétel miatt egy bizonyos szint alá süllyed. Nem csak, hogy ezáltal nő a szivárgási út, hanem jelentősen csökken annak a lehetősége, hogy a talajvíz magas vízszintnél elérje a talaj felső részét (humusz), és így káros anyagokat eluáljon (lúgozzon ki) a talaj közeli zónából, vagy korábbi telephelyekből.

Arra a kérdésre, hogy a létesítmény üzemeltetése és a projekt szerinti immissziók esetén azt feltételezve, hogy a jelentéktelenségi határ az egyik légszennyező anyagnál sem került túllépésre, kell-e számítani talajvízterhelésre, a szakértő a következőket fejti ki:

Összehasonlításként előzetesen utalunk arra, hogy a grazi nagytérségben szerzett tapasztalatok alapján levegőemissziók talajvízre gyakorolt hatását alapvetően nem várják, ha az ehhez szükséges légtisztasági határértékeket betartják. Graz város számos emittáló ipari üzemmel és más emissziós forrással rendelkezik. Amint az ismeretes, a kedvezőtlen klimatikus viszonyok miatt – mivel a medencében való fekvése miatt Graz térségében kevés a szél – részben a levegőminőség is rossz, különösen ami a finomport illeti. Ez azt jelenti, hogy a kibocsátott légszennyezőanyagok leülepedése is Graz nagytérségben történik. Ebben a térségben azonban magasszintű kommunális vízellátó létesítmények vannak telepítve. E vízművek egyikében sem tudtak az évtizedek során megnövekedett vagy akár határértéket túllépő, levegőemissziókra visszavezethető nehézfém vagy antropogén specifikus szerves káros anyagokat (pl. szénhidrogének) kimutatni. A

grazi térség és a projektterület fedőrétegeinek összehasonlítása során megállapítható, hogy a projektterület fedőrétege közel egy nagyságrenddel csekélyebb átteresztőképességű, mint a Graz környéki.

A vonatkozó szakirodalomban olvasható, hogy a fedőréteg tisztító hatása következtében a levegőbe leadott gáz- és porformájú szennyező anyagok a csapadékkal jelentős részben a talajba mosódnak. A szivárgó vízből azonban megfelelő állapotú talaj (természetes védőréteg esetén) esetén a rétegen talajon keresztül vezető szivárgási út után ivóvíznyerésre alkalmas talajvizet kapunk. Elvben ebből kell kiindulni, főleg, ha a levegőbe bocsátott, majd azután a szél által széthordott káros anyagok még a saját koncentrációjukban sem lépik túl az irrelevanciaküszöböt. Ennek folytán a talajvíz semminemű terhelésével nem kell számolni.

A szakvélemény összefoglalva megállapítja, hogy a projektben és a szakmaspecifikus szakvéleményben meghatározott szakmai keretpontok és a módosítandónak ítélt megengedhető legalacsonyabb leszívási mélység betartása mellett a talajvíz megfelelő mennyiségi és minőségi állapotának sérülése – sem Ausztria, sem Magyarország területén – nem várható.

A projektkérelmezők azon kritikájára vonatkozólag, miszerint a fentiekben említett, Graz térségében végzett vizsgálatok nem vihetők át Heiligenkreuz térségére, a Környezetvédelmi Szenátus rögzíti, hogy a vizsgálati eredmények átvitele jogszerűnek látszik, mivel egyrészt megfelelő károsanyag-emissziókkal rendelkező vizsgálati térséget használnak, másrészt pedig a különbségeket - különösen a fedőréteg vonatkozásában - figyelembe vették.

Stangl szakértő világos szakvéleménye valamint az elsőfokú hatóság határozatának szakmai alapjai alapján a talajvíz megfelelő mennyiségi és kémiai állapotának sérülése nem várható. Eszerint a jelen projekt nem áll ellentétben a 1959. évi Vízügyi törvény (WRG) 30c § 1. bekezdésében megfogalmazott környezetvédelmi célkitűzésekkel. Ez vonatkozik mind az osztrák, mind a magyar államterületre.

A projekt szerint kibocsátott légszennyezőanyagok, pl. higany vagy szénhidrogének által tehát a talajvíz terhelésével nem kell számítani.

Azon fellebbezési érvelésre, miszerint a heiligenkreuzi hulladékégetőből származó légszennyezőanyagok bekerülése miatt a talajvíz érintettsége várható, a Környezetvédelmi Szenátus által kirendelt szakértő megállapította, hogy a talajvíz ezzel kapcsolatos érintettsége nem várható. A szakértő igazolta a megtámadott határozat szakvéleményeinek kijelentéseit. A vízügyi jogosultak és egyéb felek ezzel kapcsolatos fellebbezései ezért megalapozatlanság miatt elutasítandóak. A projektkérelmezők előírt szivattyúpróbára vonatkozó fellebbezésének helyt kellett adni és a 10.11 kikötést pótlás nélkül törölni. Annak biztosítására, hogy a talajvíz nem megy a kritikus szint alá, közérdekből elő kellett írni a pótlólagos 10.13 kikötést mind a három kút megengedhető legalacsonyabb leszívási mélységre vonatkozólag a 217,2 m A.f. magassági vonalra.

Összefoglalva a Környezetvédelmi Szenátus megállapította, hogy a tervezett talajvízkivétel révén közérdek vagy mások jogainak sérülése nem várható. Ugyanez

vonatkozik a tervezett építési munkálatokra és a felszíni vízmentesítésre. Ami a légszennyezőanyagok állítólagos talajba kerülését illeti, a rendelkezésre álló egyértelmű szakvélemények alapján semmiféle kihatással nem kell számolni. A BIGAS civil kezdeményezés, a környezetvédelmi ombudsman, a nonprofit szervezetek valamint a vízügyi jogosultak és az önkormányzatok érvelését így megalapozottság hiányában el kellett utasítani.

A rendelkezésre álló szakvéleményekből egyértelműen kivehető, hogy a tárgyi kutak a magyar terület vízügyi viszonyait (talajvíz és felszíni vizek) nem befolyásolják, és így az Osztrák Köztársaság és a Magyar Köztársaság között a vízgazdálkodási kérdésekben megkötött szabályozás is betartásra kerül. A magyar oldalról ezzel ellentétes állítás nem érkezett.

9.3.5. A fennálló vízügyi jogok érintettsége

Ami a vízügyi jogok aggályosnak tartott sérülését illeti, különösen a Wallendorf - Bodenried, Rosendorf és Raxbergen 1 vízügyi szövetkezetek és a teljes nyilvános vízellátás ezzel összefüggő érintettsége vonatkozásában az elsőfokú hatóság határozatában kifejtettekre utalunk. Ezen túlmenően a Környezetvédelmi Szenátus által kirendelt hidrogeológiai szakértő a talajvíz megfelelő mennyiségi és kémiai állapota vonatkozásában már világosan és egyértelműen rámutatott, hogy az nem érintett.

Az a kérdés, hogy a Wallendorf, Bodenries, Rosendorf, Raxberg I vízjogi szövetkezetek fennálló vízügyi jogai várhatóan érintettek lesznek-e, Stangl szakértő az alábbiakat fejtette ki részletesen (Stangl szakvélemény, 74. oldaltól kezdődően):

A rendelkezésre álló adatok, a környezeti hatásvizsgálat és a környezetvédelmi szakvélemény alapján e vízjogi szövetkezetek érintettsége nem várható. A vízügyi jogok potenciális minőségi érintettsége körében rögzíteni kell, hogy a projektben egyértelműen tisztázásra került, hogy a talajvíz áramlási iránya délkelet, és ez – a felszíni vizek áramlási irányát figyelembe véve – a talajvíz helyi áramlási tulajdonságaira vonatkozó elképzeléseknek megfelel. Ezt továbbá a talajvíz feltárásoknál (szondáknál) végzett megfelelő, fordulónapi mérésekkel és az ezekből készített talajvíz-szintvonaltérképekkel igazolták. Mivel egyrészt a fellebbezők vízellátó létesítményei biztosan 900 m-rel feljebb fekszenek a talajvíz folyása felett, áramlási iránnyal szemben, másrészt pedig a káros anyagok áramlási iránnyal ellentétes szétterjedése és a feszített víztükrű talajvíz áramlási nyomása ellenében ebben a távolságban lehetetlen, ezért e kutak érintettsége mennyiségi szempontból kizárt.

A Wallendorf – Bodenries, Rosendorf und Raxberg I vízügyi szövetkezetek valamint ausztriai és magyarországi vízügyi jogok sérülése a jelen szakvélemény egyértelmű állításai szerint nem várhatók. Ezért valamennyi olyan kifogás, amely a vízügyi jogok mennyiségi vagy minőségi sérülését illetik, különösen pedig a Wallendorf – Bodenries, Rosendorf und Raxberg I vízügyi szövetkezetek fellebbezéseit megalapozottság hiányában el kellett utasítani.

10. A projektkérelmezők fellebbezése (a projektet ellenzők részéről fellebbezéseikben ugyanazon témákra vonatkozóan előadottak együttes figyelembevételével)

10.6. A 18.1 és a 18.18 kikötésekről – a finomporra vonatkozó határérték

A projektkérelmezők fellebbezésükben a por paraméterre vonatkozó emissziós határérték megállapítását is támadják, mégpedig annyiban, hogy az általuk kérelmezett 8 mg/m^3 félórás átlagérték helyett 5 mg/m^3 érték került előírásra.

Indoklásuk szerint az első fokú eljárásban végzett szakértői tevékenységből az következik, hogy az úgynevezett „irrelevanciahatárt” még 8 mg/m^3 határérték alapul vételével sem lépik túl, és negatív egészségügyi hatásokkal nem kell számolni. Scheidl okleveles mérnök, kultúrmérnök, egyidejűleg benyújtott szakvéleménye szerint a 8 mg/m^3 -es határérték előírása is sokkal alacsonyabb emissziós érték betartását biztosítaná a valóságban. Az üzemzavarok esetén felmerülő károsanyag-kibocsátási csúcsok kezelése érdekében azonban megfelelő mozgástér szükséges, nehogy felmerüljön a határérték-túllépés kockázata. A határérték csökkentésének szerintük pusztán az lenne a következménye, hogy a gyártók garanciaköltségei miatt a szűrőberendezés ára jelentősen növekedne.

A Környezetvédelmi Szenátus erre vonatkozóan kiegészítő szakértői állásfoglalást kért Dr. techn. Raupenstrauch, egyetemi tanár, termikus eljárás technológiai és szagmissziós szakértőtől, aki 2009. X. 1-én röviden összefoglalva a következőket fejtette ki:

A technika mai állásának megfelelő berendezésekkel és üzemeltetés módokkal sokkal alacsonyabb emissziós értékek érhetők el, mint az 5 mg/m^3 . Erre – amint azt NSZK-beli gyakorlati példák igazolják – a szállítók is rendszeresen garanciát vállalnak.

A kikötések alapján egyébként a határérték rövid ideig tartó túllépése (max. 8 mg/m^3 értékig) korlátozott óraszámra tolerálva lenne; a szűrők megfelelő méretezése és üzemeltetése esetén ezért a rögzített határérték betartása biztosított. A szűrőberendezés rendeltetésszerű méretezése, üzemeltetése és karbantartása esetén valószínűleg még az adott mozgástér sem kerül majd kimerítésre.

Az 5 mg/m^3 érték (a kérelmezett 8 mg helyetti) megállapítása miatt nem lehet szó a költségek jelentős növekedéséről, annál is inkább, mert a gyakorlatban a garantált értékek amúgy is 5 mg/m^3 vagy ez alatti lenne.

A projektkérelmezők a felek meghallgatása keretében erre vonatkozóan az alábbiak szerint foglaltak állást:

A hulladékok égetéséről szóló rendelet (AVV) előírásai a szakértő felfogásával ellentétben a technika mai állását tükrözték; nem minden tekintendő automatikusan a technika mai állásának, ami technikailag megvalósítható. A tervezett berendezések mindenképpen jelentősen alacsonyabb értékeket érnének el (mint a 5 mg/m^3), a

feltételnek nem lenne más hatása, mint a plusz garanciális költségek; nem logikus, hogy a szakértő ezeket miért minősítette „elenyészőnek“.

A Környezetvédelmi Szenátus ebben a kérdésben a következőket mérlegelte:

A Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17 § 2. bekezdése értelmében – amennyien az alkalmazandó közigazgatási előírások nem tartalmazzák ezeket – a környezet hatékony védelme érdekében az alábbi kiegészítő engedélyezési feltételek érvényesek:

1. „a károsanyag-emissziót a technika mai állása szerint kell korlátozni,
2. a védendő értékek immissziós terhelése minél alacsonyabban tartandó, miközben minden esetben kerülendők azok olyan immissziók, amelyek (...)“.

Dr. techn. Raupenstrauch okl. mérnök, egyetemi tanár, szakértő kiegészítő szakvéleményében kifejtette, hogy a megfelelő berendezésekkel a technika mai állása szerint – megfelelő működtetési mód mellett – a $< 5 \text{ mg/m}^3$ poremissziós értéket megbízhatóan be lehet tartani, miközben a szakértő a technika mai állását nem a határértékek meghatározásának gyakorlata, hanem a már működő létesítményeknél a berendezések koncepcióálása és üzemeltetési módok által elérhető emissziós koncentráció alapján definiálja. A megkérdőjelezett határértékek elérhetőségét a projektkérelmezők sem vonják kétségbe, azonban – a szakértő által előadottak alapján megalapozatlanul – jelentős többletköltségektől tartanak, és megfelelő „mozgásteret” szeretnének fenntartani maguknak nem rendeltetészerű üzemmódok (üzemzavar) esetére. Ez azonban a szakértő által fentebb kifejtettekre tekintettel se nem szükséges, se nem megalapozott.

Bár igaz, hogy az első fokú eljárásban a szakértői véleményezés kimondta, hogy még a 8 mg/m^3 finompor-határérték betartása esetén sem kell az emberi egészségre gyakorolt veszélyeztető hatástól tartani, nem szabad azonban elsiklani afelett, hogy a létesítményt finompor/PM₁₀ légszennyezőanyag vonatkozásában az Immisszióvédelmi törvény levegővel foglalkozó része (IG-L), BGBl. I 1997/115 jelenleg hatályos változata 2. § 8. bekezdés szerinti szanalási területre tervezik. E körülményre való tekintettel a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 2. bekezdésben 2. pontjában foglalt általános immisszió-minimalizálási elvnek (erre vonatkozólag I. *Madner*, in Holoubek/Potacs, Handbuch des öffentlichen Wirtschaftsrechts, 2. Auflage (2007), 455) különös jelentősége van. Az úgynevezett küszöbérték-koncepcióból (erre vonatkozólag I. a megtámadott határozat 167. oldalán kezdődő részletes fejtegetéseket) nem következik, hogy egy kérelmező mindenképpen jogosult lenne arra, hogy többletterhelést bocsásson ki a még éppen irrelevánsnak tekintett százalékos értékig (általában a hosszú távú érték 1 %-a) terjedően. Ezt az irrelevancia-határt sokkal inkább úgy kell értelmezni, hogy annak túllépése esetén a berendezést már nem szabad engedélyezni. Az immisszió-minimalizálási elv miatt azonban követelni kell, hogy a károsanyag-emissziókat a terhelt területeken az irreleváns tartományon belül is tovább csökkentsék, amennyire ez elfogadható ráfordítással lehetséges.

Ezáltal a fenti követelés nem vezethető le a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 2. bekezdés 1. pontjából, s emiatt a projektkérelmezők a technika mai

állása definiálásra vonatkozó kifogása a hulladékégetésről szóló rendeletben (AVV)- meghatározott határértékek vonatkozásában alaptalan.

Amint az Dr. techn. Raupenstrauch okl. mérnök, egyetemi tanár, szakértő szakvéleményéből egyöntetűen kitűnik, a várható többletköltség csak marginális, úgyhogy az előírás arányosságára nézve kétség nem állhat fenn. Míg a szakértő fejtegetései nagyon is logikusak, amikor azt fejtik ki, hogy a kedvezőbb üzemi kibocsátási értékek garantálásának költségei – mivel azok úgylát könnyen elérhetőek – nem lesznek lényegesen magasabbak, így a projektkérelmezők nem igazolták ellentétes állításukat. A szigorúbb határérték megállapítása ellen azt sem lehet felhozni, hogy a berendezések a gyakorlatban úgylát alacsonyabb emissziós értéket fognak felmutatni, hiszen a szűrőberendezések működtetésének módjától is függ az, hogy a berendezések potenciálját mennyiben aknázzák ki. Az alacsony határérték célja annak előidézése, hogy a létesítmény üzemeltetője kövessen el minden elvárható erőfeszítést az elkerülő emissziók elkerülése érdekében. Az elkerülhetetlen, rövid ideig emelkedett értékeket a megfelelő kivétel-záradék vette figyelembe, 8 mg/m^3 érték megengedésével (18.18. számú kikötés). Ebben az összefüggésben még egyszer utalunk a Környezetvédelmi Szenátus már a projektkérelmezők által is idézett döntésére a *Zistersdorf* ügyben (2000.08.03., US 3/1999/5-109), miszerint az emissziós határértékek immisszió-minimalizálást célzó csökkentése, amennyiben ez különösen könnyen lehetséges, még akkor sem sérti az arányosság elvét, ha csak marginális immisszió-csökkenéshez vezet.

Ezért a projektkérelmezők fellebbezése a vázolt okokból nem lehetett sikeres.

A Környezetvédelmi Szenátus szükségesnek tartotta a 20.4 pontban foglalt kikötés/feltétel következők szerinti újrafogalmazását:

a. A hulladék égetésre való beszállítását és az égési maradványanyagok elszállítását legalább 50%-ban (a szállított anyagok tömegére vonatkoztatva) vasúton kell bonyolítani, mely arányszám éves átlagban értendő.

b. Az a. pont szerinti olyan hulladékszállítás, amikor a vasúti szállításra a kérelmező felelősségi körén kívül eső ok miatt nem kerülhet sor (beleértve a vasútvonal teljes felhagyását), az arányszámba nem számítandók be. Az egy napnál rövidebb folyamatos üzemzavar nem számít a szállítási lehetőség kiesésének.

Erre vonatkozólag a következő megfontolások mérvadóak:

A projektkérelmezők a projektdokumentációban és az eljárás folyamán is rendszeresen kifejtették, hogy az égetésre szánt hulladékot elsősorban vasúton szándékoznak beszállítani.

Ez nem tekinthető kötelezettségvállalás nélküli pusztán szándéknyilatkozatnak, hanem a projekt lényeges eleméről van szó. Erre vonatkozó kijelentés található a meg nem támadott projektleírásban (az első fokú határozat 10. oldala). Ezen nem változtat az a körülmény, hogy a megvizsgált változatok a „100 %-ban teherautóval történő beszállítás” esetét is előírnyozzák, mivel ez rendszeresen a vasúti szállítás

a projektkérelmezőknek fel nem róható kiesésének lehetőségére utalással történt (a 20.2 kikötés elleni fellebbezés keretében újfent). Ha a projektkérelmezők a 2010. II. 9-i nyilatkozatukban azt hangsúlyozzák, hogy ők nem kötelezték el magukat egy bizonyos vasúti szállítási arány betartására, hanem (csak) azt akarták kifejezni, hogy „arra számítanak”, hogy a beszállítás, amelyre semmilyen behatási lehetőségük nincsen, elsősorban vasúton történne, úgy ez az állítás csak annyiban helytálló, hogy az engedélyezési kérelemben illetve a projektben pontos százalékos arány nem került meghatározásra. A 2010. II. 9-i nyilatkozatban ezért módosítási kérelem nem ismerhető fel. Ezt azt jelenti, hogy nem áll fenn arra vonatkozó kétség, hogy a „vasút” mint közlekedési eszköz túlnyomó (vagyis 50 % feletti mértékű) igénybe vétele a projekt tartalmának részét képezi. Nem állítható, hogy a projektkérelmezők a nyilvánosság felé és a projekt megvalósítását ellenzőkkel szemben csak annak látszatát akarták kelteni, hogy a vasúti szállítás elsőbbsége miatt a teherautóforgalom miatti terhelés elhanyagolható lenne, miközben valójában nem is szándékoznak a szállítóikon keresztül befolyást gyakorolni a szállítóeszköz választásra.

A projektszándék rögzítése és pontosítása érdekében, valamint a többször említett immiszió-minimalizálási szabály (Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 2.bekezdés 2. pontja) miatt szükséges volt a be- és kiszállításoknál a vasút elsődleges használatát az engedély kiadásának feltételeként nevesíteni. A környezeti összeférhetőségi nyilatkozatban (közlekedési szakterület, 52. oldaltól kezdődően), a különféle változatokra nézve előadott emissziós prognózisokból látható, hogy a közlekedéshez köthető emissziók összességében annál alacsonyabbak, minél magasabb a vasúti szállítás aránya. A hulladék legalább 50 %-ban vasúton való szállítása előírása révén a létesítményhez kapcsolódó közlekedési emissziók jelentős része elkerülhető a 100 %-ban közúti szállításhoz képest, amiből a kérdéses kikötés tartalmi megalapozottsága – a projektszándék rögzítésének szükségessége mellett – levezethető. Ezzel – indokolt mértékben - eleget teszünk a projektet ellenzők az irányú követelésének is, miszerint a vasút használatát elő kell írni. Az ilyen jellegű szabályozás jogszerűségét a Környezetvédelmi Szenátus már a *Zistersdorf* (US 3/1999/5-109) és *Arnoldstein* (US 1A/2001/13-57) ügyekben is kimondta. Tekintettel arra a körülményre, hogy a projektkérelmezők maguk is szerepeltették kérelmükben a vasúti szállítás elsőlegességét (erre vonatkozó fejtegetések még a fenti nyilatkozatuk megtétele időpontjában is található a heiligenkreuzi hulladékégető honlapján), azzal kapcsolatban sem áll fenn kétség, hogy a Környezetvédelmi Szenátus legutolsó döntésben említett kritériumok, vagyis a műszaki lehetőség és a gazdasági elvárhatóság teljesülnek. Tekintettel kellett lenni természetesen arra az esetre is, ha a vasúti szállítás a projektkérelmezők működési körén kívül eső okból válik lehetetlenné. Mivel az érintett területek szakértői általi szakvéleményezés eredménye az volt, hogy a várható emissziók a „100 %-ban teherautóval történő szállítás” változat esetén sem jelentenek jogellenes többletterhelést az immisziós helyzetre nézve, így a környezeti hatásvizsgálat védelmi céljainak veszélyeztetése nélkül ki lehetett adni a kért engedélyt. A Környezetvédelmi Szenátus azonban indokoltnak tartja, hogy a vasúti közlekedés egy napnál rövidebb kiesését ne vegyük figyelembe, mivel e kiesések kompenzálása a vasúti arálynak az év során történő növelésével elvárhatónak tűnik. Ez annyit jelent, hogy csak azokat a teherautós szállításokat nem kell legalább ugyanolyan mértékű vasúti szállítással kompenzálni, amelyekre olyan napokon kerül sor, amikor vasúti szállításra egyáltalán nincs lehetőség.

Mivel az immissziós helyzethez való hozzájárulás szempontjából nem tesz különbséget, hogy valamely szállításra azért kerül sor, hogy hulladékot vigyenek a szeméttégetőbe, avagy hogy maradványanyagokat szállítsanak el onnan, ezért az ilyen jellegű differenciálástól el lehet tekinteni. A Környezetvédelmi Szenátus a koordinátor által javasolt változatot, vagyis az egyedi esetben benyújtandó szakvéleményt sem tartja alkalmazhatónak.

11. A kérelemnek a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UPV-G 2000) 17. § 5. bekezdés alapján követelt elutasításáról

A Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 5. bekezdés alkalmazása feltételezi, hogy az átfogó értékelés súlyos környezetterheléseket tárjon fel, amelyeket kikötések, feltételek, határidőtűzések, egyéb előírások, ellensúlyozó intézkedések vagy projektmódosítások révén sem lehet megakadályozni vagy elviselhető mértékűre csökkenteni. Az átfogó értékelés keretében mind az alkalmazandó speciális törvények engedélyezési feltételeit mind pedig a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) előírásait figyelembe kell venni. A Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 5. bekezdés megfogalmazásai magasra helyezik a mércét a kérelem e pont alapján történő esetleges elutasítása vonatkozásában. Az elutasításhoz a súlyos környezetterhelések pusztán elméleti lehetősége itt nem elegendő (US 2008.12.23., 8A/2008/15-54, Gössendorf/Kalsdorf; *Baumgartner/Petek*, Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000), 181f). A Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 5. bekezdésében található „várható” kifejezés a súlyos környezetterhelés bekövetkezésének sokkal nagyobb valószínűségéből indul ki. (*Hauer/Leukauf*, Handbuch des österreichischen Verwaltungsverfahrens⁵, 28. számú megjegyzés a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. szakaszához). A csekély valószínűséggel bekövetkező, de elméletileg lehetséges „legkedvezőtlenebb eshetőségek” a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 5. bekezdés alkalmazása tekintetében már pusztán a vonatkozó törvényi szakasz megfogalmazása miatt sem jönnek számításba.

A Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 5. bekezdése szerinti vizsgálati séma többfokozatú:

- először azonosítani kell a súlyos környezetterheléseket,
- azok bekövetkezési valószínűségének nagyoknak kell lennie,
- a kikötések, feltételek, határidőszabások, egyéb előírások, ellensúlyozó intézkedések vagy projektmódosítások nem lehetnek alkalmasak arra, hogy a súlyos környezetterhelést megakadályozzák, vagy elfogadható mértékűre csökkentsék.

Így a jogalkotó a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 5. bekezdése keretében tudomásul vesz olyan, a környezetre gyakorolt negatív hatásokat, amelyek nem csak csekélyek vagy mérsékelt súlyúak lehetnek; az engedélykérelem 5. bekezdés alapján történő elutasítására csak a súlyos környezetterhelés hatalmaz föl.

A különféle szakterületeken működő, a Környezetvédelmi Szenátus által a fellebbezési eljárásba bevont szakértők a maguk szakmai szemszögéből kifejtették és értékelték a projekt hatásait. E szakmai véleményeket a Környezetvédelmi Szenátus az alkalmazandó törvények alapján jogi szempontból megvizsgálta. A tájképi szakértő kivételével valamennyi szakterületre nézve számtalan hatósági és nem hatósági szakértő találta úgy, hogy súlyosan hátrányos környezeti hatások nem várhatók; ily módon súlyos környezetterhelések azonosításra nem kerültek.

Összefoglalva megállapítható tehát, hogy a Burgenlandi Tartományi Kormány és a Környezetvédelmi Szenátus által elvégzett terjedelmes feltáró vizsgálatok eredménye az, hogy a kérelmezett létesítmény megépítése és üzemeltetése a tájképre jelentős, de nem elfogadhatatlan mértékű hatást gyakorol. A további hatásokkal kumulálva sem várható súlyos terhelés, úgyhogy elutasítási ok sem az alkalmazandó speciális törvények sem a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) szerint nem áll fenn. A Környezetvédelmi Szenátus ezért nem lát rá alapot, hogy az engedély megadását a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 5. bekezdése alapján történő jogi megítélés során megtagadja.

12.A fellebbezés eredménye

A Környezetvédelmi Szenátus a jogszerűen benyújtott fellebbezés alapos vizsgálatát és méltánylását követően, az első fokú és a fellebbezési hatóság tényfeltáró eljárása eredményeinek fényében arra a meggyőződésre jutott, hogy a "Nem veszélyes hulladékok termikus hasznosítását szolgáló létesítmény létesítése és üzemeltetése a Heiligenkreuzi Ipari Parkban" projekt engedélyezési előfeltételei a projekt keretében előírányzott óvintézkedések figyelembevételével, valamint az előírt kikötések és feltételek teljesítése és betartása esetén a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § valamint a vele együtt alkalmazandó jogi előírások szerinti fennállnak.

Az első fokú hatóság ezért jogszerűen adta ki a kért engedélyt. A B.3.-10. fejezetekben részletesen vázolt okok miatt azonban a határozat kikötésekre és feltételekre vonatkozó részét a rendelkező rész I/B. része szerint módosítani kellett. A benyújtott fellebbezéseket ezen túlmenően el kellett utasítani.

Jogorvoslati lehetőség:

A jelen határozat ellen rendes jogorvoslati lehetőség nincs.

F i g y e l e m :

A jelen határozat kézbesítésétől számított 6 héten belül felülvizsgálati kérelem nyújtható be az alkotmánybíróságnál és/vagy a közigazgatási bíróságnál. A felülvizsgálati kérelem csak meghatalmazott ügyvéd útján nyújtható be. Az ilyen

jellegű kérelmek illetéke 220,-- EUR (a Közigazgatási bíróságról szóló törvény (VwGG) 17.a § illetve 24. § 3. bekezdés).

Kézbesítéssel kapcsolatos információ:

A jelen határozat a Közigazgatási törvény (AVG) 44f § alapján hirdetményi kézbesítésre kerül. A hirdetmény a „Burgenländischer Kurier“ és a „Standard“ című lapok szerkesztői részében valamint az „Amtsblatt zur Wiener Zeitung“ című lapban kerül közzétételre. E határozat a közzétételét követő 2 hét múlva számít kézbesítettnek. A határozat a Közigazgatási törvény (AVG) 44f § alapján, a Környezeti hatásvizsgálati törvény (UVP-G 2000) 17. § 8. bekezdésével összefüggésben betekintés céljára legalább 8 hétre kihelyezésre kerül a Környezetvédelmi Szenátusnál valamint a telephely által érintett helységben. A határozat ezen kívül a <http://www.umweltsenat.at> honlapon is nyilvánosságra kerül.